

nous horitzons

Número 43 — Maig de 1978

Prou decepcions: Volem l'Estatut!

1968: Deu anys després

**La lluita dels comunistes per la democràcia,
contra el terrorisme**

La vaga d'Arts Gràfiques

Universitat i Societat

Guia bibliogràfica sobre la crisi

Director periodista:	Andreu Claret
Director responsable:	Joaquim Sempere
Consell de redacció:	Roser Argemí Jordi Borja Francesc de Carreras Andreu Claret Joan Gay Jordi Guix Joaquim Horta Antoni Lucchetti Ignasi Riera Joaquim Sempere Laura Tremosa Francesc Vallverdú Jordi Vives
Consell assessor:	Pere Ardiaca Ricard Boix Maria Dolors Calvet Alfons C. Comín Xavier Folch Josep Lluís López Bulla Joan Ramos Camarero Rafael Ribó Enric Solé Jordi Solé Tura
Secretari de redacció:	R. Bru
Disseny:	Loni Geest i Tone Hoverstad
Edita:	PSUC
Redacció i administració:	Vallespir, 171 - Barcelona-14 Tel. 321 21 54
Producció:	Fotografia Industrial Rodríguez Gran Vial, 9 Montornés del Vallès - (Barcelona)
Preu de l'exemplar:	75 ptes.
Subscripció per 12 números:	900 ptes. Estranger: 1.400 ptes.
Publicació mensual	

nous horitzons

Número 43. Maig de 1978

Prou decepcions: Volem l'Estatut!

Ignasi Riera

Pàg. 3

1968: DEU ANYS DESPRÉS

1968, amb la perspectiva de deu anys

Francesc de Carreras

Pàg. 7

El maig de 1968: La vaga nacional

Andreu Claret Serra

Pàg. 13

Les dones no es resignen

Laura Tremosa

Pàg. 19

La lluita dels comunistes per la democràcia contra el terrorisme

Secretaria general piemontesa del PCI

Pàg. 23

La vaga d'Arts Gràfiques.

Un exemple de com no s'han de fer les coses

Àngel Abad

Pàg. 33

La crisi de la indústria tèxtil

Muriel Casals

Pàg. 44

Innovacions tecnològiques i condicions de treball

Laura Tremosa

Pàg. 50

DE MES A MES

Francesc Vallverdú

Pàg. 53

DOCUMENTS

Universitat i Societat

Conclusions de la ponència «Universitat i Societat»
del Congrés Universitari Català

Pàg. 55

LLIBRES

Guia bibliogràfica sobre la crisi econòmica

Pàg. 59

La izquierda i la Constitución

Diversos autors

Pàg. 61

Prou decepcions: Volem l'Estatut!

Ignasi Riera

Si l'abril del 1977 va ser el mes de les il·lusions autonòmiques, l'abril del 1978 ha estat un mes ple de frustracions col·lectives. Frustracions, desil·lusions, desencís que no han fet explosió perquè som una comunitat maltractada, madura per al sofriment, tenaç fins al masoquisme, tossuda, sí, però mai arrauxada.

El viatge de l'Honorable Josep Tarradellas havia estat, un cop més, una fita per a l'esperança, així com la nova lletra de crèdit, el nou termini, que atorgàvem a la molt peculiar concepció política del president. Les simbologies del viatge, que volien que la nostra memòria litúrgico-política assimilés Macià amb Tarradellas, ambdós en tren cap a la capital, amb una agenda d'entrevistes pròpies del protocol d'un cap d'Estat, s'estavellaven contra la decepció davant d'un comunicat final, de molt difícil comprensió, malgrat les enfàtiques ponderacions del mateix Honorable i el sempre desconcertant segell d'unanimitat d'un Consell (que només sembla dissentir per les declaracions de tercers dels partits que el componen, i mai per llavi del conseller).

I la diada de Sant Jordi va esclatar la desil·lusió. No em refereixo, especialment, als qui van xiular la presència de Tarradellas (que només els qui tenen pa a l'ull han pogut minimitzar) sinó justament als que no van xiular, als qui van sortir de la plaça de Sant Jaume —en nombre molt inferior als de l'any anterior— amb la sensació de marxar-ne amb les mans buides. Crec que hem d'afirmar-ho sense més embuts: les paraules del president cridaven a la desmobilització, eren massa carregades d'amenaces implícites i tendien a substituir l'acció de masses per les diplomàtiques negociacions personalíssimes d'un home sol. Aquesta ha estat sempre una constant de la concepció política de Tarradellas: la seva coherència passa per aquí. Però hi ha sectors del poble de Catalunya, fins i tot entre els qui accepten la presidència de Tarradellas, que discrepen d'aquest credo polític. (L'èxit del Primer de Maig pels carrers de l'Eixample, una setmana més

tard, ¿no assenyalava la presència multitudinària d'una altra concepció sobre quina és, en política, la línia més recta entre dos punts?)

Ara bé: la gran decepció havia d'arribar després de la Dia-da, en ocasió de les declaracions de Josep Tarradellas sobre un no de Madrid: el no al català a l'escola, que Madrid s'havia negat a programar i a finançar. En lloc de denunciar la greu negativa del govern, Josep Tarradellas i Joan la justifica amb arguments revoltants: 1. Imposar el català com a assignatura obligatòria significaria discriminar els no catalano-parlants; 2. No hi ha diners per fer el català obligatori; 3. No hi hauria professors per impartir totes les classes de català proposades.

El cop ha estat molt dur. Perquè suposa que amb la Generalitat provisional no guanyem res, en una qüestió tan vital, eix de moltes lluites unitàries contra el franquisme, i també perquè ens sentim altre cop desarmats. ¿Com continuarem lluitant ara pel català a l'escola? ¿Qui ens escoltarà? Al No dels 18 regidors de Barcelona, el col·legi d'Advocats responia amb la proposta de celebració d'un Congrés de Cultura Catalana. Al No al català a l'escola del govern Suárez, amb l'acceptació de Tarradellas i del Consell, ¿qui assumirà la iniciativa d'un nou Congrés de defensa?

Però el cop ha estat tant o més dur pels arguments esgrimits per un polític experimentat com és el senyor Tarradellas. Ens fa por de pensar que amb tals arguments, la dreta, ascendent en el nostre país al preu que sigui (recordem que Núñez és president del Barça per elecció popular), es trobarà a les mans amb arguments nous contra el català, arguments sense cap oposició oficial per part dels consellers, també electes, de la Generalitat provisional.

Dir que l'obligatorietat del català a l'escola resultaria una mesura discriminatòria put a l'errouxisme. I suposa voluntat d'oblidar el sentit de les mobilitzacions de Cornellà, el Prat o Santa Coloma per aconseguir que el català fos impartit a l'escola (estatal) dins l'horari escolar. A més, fa riure això de titllar de discriminatòria una assignatura a l'escola: imagino una manifestació d'alumnes d'EGB a la plaça de Sant Jaume declarant-se contra l'obligatorietat de les matemàtiques..., o del francès, o de la gimnàstica, o de la lengua española, perquè tal obligatorietat discrimina. Ben al contrari: imposar el català com assignatura obligatòria ha de ser una primera mesura justament contra la discriminació entre les comunitats

d'origens distints. Altrament, seguir recitant que «és català tot el qui viu i treballa a Catalunya», obvietat política però no cultural, es farà cada cop més difícil. ¿Com podem creure en la igualtat cultural de nens que visquin a Catalunya i no sàpi-guen català? Seran discriminats davant la cançó, el folklore, els espectacles, un percentatge important de la producció cultural i de l'activitat laboral, fins i tot de la producció política.

Pel que fa a l'existència o no de professors de català en nombre suficient per impartir classes de català... és massa sorprenent deixar anar, sense més ni més, que no hi ha prou professors. ¿Com ho ha calculat el President? Més encara, per la urgència de la tasca, calia en tot cas exposar aquest déficit en termes programàtics i dictar mesures extraordinàries per solucionar aquesta manca en un període de temps com més limitat millor.

En l'argumentació del President hi ha, a més, una latent pèrdua de la història més recent o un desconeixement de la tasca veritablement fora de sèrie que han dut a terme els professors de català (siguin els de l'Òmnium Cultural, siguin els de «Rosa Sensat», siguin els de la Diputació, siguin els de la Facultat de Filosofia i Lletres a través del seu departament de Filologia catalana).

Finalment, hi ha la qüestió dels diners. Donar classes de català a tothom... costarà diners. És clar: mai no hem dubtat del cost econòmic de l'autonomia, com tampoc no hem dubtat de les repercussions econòmiques positives a mig i llarg termini. Però considerem del tot inacceptable que la restitució dels drets de Catalunya sigui plantejada com una acció discutible per a un govern que es vol qualificar de democràtic. Voldriem afirmar sense vacil·lacions que l'ensenyament del català forma part de les urgències, i com a tals inajornables, que té el país.

L'exemple del català torna a plantejar-nos la qüestió inicial: si no tenim diners, ni possibilitat de moure'ns, ni un marc d'actuació legislativa, ni tan sols possibilitats segures de controlar la gestió del govern, ¿per què volem l'autonomia? Cada cosa té el seu nom, i és perillós de jugar amb els noms de les coses.

Podria resultar perillós de fer jugar a les paraules un sentit equivoc, cosa que ens portaria a convertir-les en eina de confusió. Hem de recuperar, amb plenitud de sentit, termes com:

Generalitat, Estatut, Autogovern, President, Nació, que no són traduïbles com a Mancomunidad de Diputaciones, Derecho a organizar festejos regionales, Virrey, Región.

1968, amb la perspectiva de deu anys

Francesc de Carreras

Ara ens comencem a adonar del que succeí l'any 1968. Ara, els de la meua generació, que aleshores teníem poc més de vint anys, comencem a veure que en realitat som la *generació del 68*, com abans hi ha hagut la generació de la postguerra o la generació de 1956, un altre any crucial.

Per què el 68?

Normalment tothom pensa en el maig francès. Però hi varen haver esdeveniments no menys importants i significatius, absolutament necessaris per entendre la situació actual en molts diversos camps. Em refereixo a l'*ofensiva del Tet* a Vietnam i als esdeveniments de Txecoslovàquia. Les tres coses ens marcaren decisivament. I en aquests deu anys darrers se'ns ha fet cada cop més clar que els esdeveniments que vàrem viure aquell any formen part determinant de la nostra manera de veure el món, la política, els homes, la cultura, la vida. Però, anem per parts.

Vietnam

Vietnam va significar el desencant del *kennedysme* i trobar-nos cara a cara amb la dura realitat del capitalisme com a sistema bàrbar, destructiu i embrutidor. El capitalisme se'ns aparegué amb Vietnam no com a un mode de producció que fa feliç el botiguer de la cantonada o el petit industrial, amb les seves mesquines il·lusions de prosperar i la realitat de les seves preocupacions comptables, sinó com a un sistema establert a nivell mundial, implacable, demolidor, que necessitava matar per sobreviure, que s'acarnissava, sense pietat, amb un petit poble que volia ser independent i socialista. De Vietnam vam aprendre dues coses: que un poble que lluita i té un ideal no mor encara que estigui sotmès a les més ter-

ribles pressions de les armes modernes; i que el capitalisme avançat no era el discret encant del neocapitalisme europeu ni la llibertat, tan difosa pel cinema, de l'*american way of life*: el capitalisme era el còp d'Estat al Brasil, el desembarcament de tropes americanes a la República Dominicana, la persecució i assassinat a sang freda del Che Guevara i, sobretot, Vietnam.

Vietnam ens posà davant la crua realitat de l'imperialisme. Però, a la vegada, davant l'admirable realitat d'un poble que ens donava un exemple de valor, de força moral, d'organització, de voluntat de viure. L'*ofensiva del Tet* per la qual es veié clarament que Estats Units no podria mai vèncer aquell petit poble unit que sabia molt bé pel que lluitava, va ésser el retorn, el primer retorn, de l'element clau de tots els significats del 68: allò subjectiu, la voluntat, la consciència. El vietnamès lluitant heroicament contra la potent màquina americana és potser el símbol més clar de la tornada de l'optimisme revolucionari enfront del pessimisme de la intelligència dominant des dels anys posteriors a la segona guerra mundial.

El maig francès

Vietnam era el fracàs del capitalisme econòmic, tecnològic i militar davant la voluntat d'un poble. El maig francès suposà el fracàs de la civilització capitalista en un dels centres més clàssics: París. El que va posar en qüestió el maig francès fou el tipus de vida que imposava el capitalisme en la seva fase avançada, i especialment el tipus de vida que imposava no als seus obrers sinó a les classes mitjanes. El fenomen, que es donà a conèixer a París per raons conjunturals, podria haver succeït a Londres, San Francisco o Berlín, que, cadascuna amb les seves peculiaritats, tenia problemes semblants.

Pocs anys abans un crític de la «nova esquerra britànica», Stuart Hall, opinava de la societat anglesa:

«En el nostre país es gasta en publicitat quasi bé les dues terceres parts del que es gasta en ensenyament; el pressupost de les despeses de confecció iguala el de la investigació industrial. Durant els dos darrers anys s'ha iniciat un pla d'expansió de la indústria automobilística sense precedents en el passat... malgrat que el tràfic dels carrers està cada vegada més

congestionat i que la proporció d'accidents en els viants és més alta que mai... En el centre de les grans ciutats es fan, a un ritme increïble, edificacions completament destinades a oficines com una conseqüència més de la iniciativa dels inversors particulars i de l'especulació del sòl. Mekanògrafes i funcionaris ocupen aquests superpoblats congosts ciutadans. Tanmateix, des del final de la guerra, únicament s'ha construït un sol hospital. Els ambulatoris, les sales d'espera de les estacions i de les oficines de col·locació tenen un aspecte desolat i opressiu» (1).

I E. P. Thompson, un altre autor britànic de la mateixa tendència escriu:

«El tret que millor caracteritza aquesta època d'indiferentisme és el fet que la gent s'ha abocat cada vegada més a cercar la solució dels mals públics en l'esfera privada. Les ambicions individuals han substituït les aspiracions socials; s'ha arribat a sentir les pròpies insatisfaccions com a exclusivament personals i, de forma anàloga, les insatisfaccions dels altres són considerades com a assumptes que no ens afecten. I en el supòsit que arribin a relacionar-se les unes amb les altres, es té tendència a pensar, dins un ambient generalitzat d'impotència, que som incapaços per realitzar qualsevol tipus de transformació» (2).

Aquesta era la situació en els països de capitalisme avançat durant els anys cinquanta i principis dels seixanta: canvis estructurals a la societat —adveniment d'allò que s'anomenà societat de consum, neocapitalisme, societat del benestar—, apatia i desesperança respecte del canvi social. A mitjans dels seixanta comença a produir-se el canvi a les institucions socials, no a les polítiques: moviments de joves, *underground*, *provos* holandesos, música jove —*Beatles*—, contracultura, comunes, *hippies*, etc. Tot això té un moment àlgid i fa explosió en el maig francès.

(1) Citat per Massimo Teodori, *Las nuevas izquierdas europeas (1956-1976)*, Blume, Barcelona, 1978, vol. I, pàg. 138.

(2) Citat a *idem*, pàg. 140.

Però el maig francès té una peculiaritat respecte a situacions semblants en les universitats angleses i americanes: té la possibilitat i, sobretot, la voluntat, d'arribar al poder polític. El tret característic del maig francès és que el detonant estudiantil vol arrossegar els partits i sindicats de la classe obrera i veu en això la seva única possibilitat de tirar endavant. Aquestes circumstàncies fan que la situació que es produeix a França —no solament a París— és molt rica en ensenyaments. En primer lloc posa en relleu la crisi de valors del capitalisme avançat, el que avui anomenem crisi civilitzadora (3). En segon lloc, posa de manifest les dificultats d'una revolució de tipus clàssic a l'Occident i alhora posa en relleu que aquesta revolució és inajornable i sense ella, com digué Rosa Luxemburg, només resta la barbàrie. Però la revolució als països de capitalisme avançat s'enfronta no solament amb l'aparell repressiu del propi Estat sinó amb la solidaritat dels altres països —o els organismes encarregats expressament d'això: OTAN, per exemple—. El maig francès va ensenyar-nos que la insurrecció directa és impossible i que la revolució a Europa havia de pendre altres vies. A partir d'aquest moment, la política seguida pel Partit Comunista Italià es perfila com una sortida viable i ja conté allò essencial del que avui denominem eurocomunisme. Però té un tercer ensenyament, el maig francès, que avui es fa palès: la revolució a Occident no és només política sinó quelcom més ampli: és revolució cultural, social, de costums, de maneres de viure. L'eslògan clàssic del maig del 68 «la imaginació al poder» va ésser, com a tàctica, desafortunat, però com a estratègia ha estat enormement fructífer. Perquè el «68» va produir un creixement dels partits de l'extrema esquerra que aportaren poques alternatives de poder real però que influïren positivament els partits tradicionals de l'esquerra: socialistes i comunistes. Aquests, el «68», van iniciar una crítica interna que començava a acceptar les circumstàncies, i realitzaren una reflexió teòrica i pràctica que avui —i esperem que encara més demà— comença a donar resultats satisfactoris.

(3) Sobre l'actualitat d'aquest tema i el paper a jugar per un partit comunista, vegeu Joaquim Sempere, «Cultura i lluita pel socialisme», *Nous Horitzons*, núm. 41, març de 1978.

Txecoslovàquia

El tercer element essencial de «1968» són els esdeveniments de Txecoslovàquia que es poden dividir en dues parts molt concretes. Primera, la reforma Dubcek que s'inicià el gener i que es desenvolupà fins a l'agost. És el que es coneix amb el nom de «Primavera de Praga». Segona, l'ocupació soviètica —oficialment de les tropes del Pacte de Varsòvia— a partir del 21 d'agost.

La reforma Dubcek va significar el primer intent real, seriós i coordinat de renovament del socialisme als països de l'Est. El sentit central del procés txec consistia a apropar el poble, els ciutadans, a les institucions de l'Estat i del Partit. Tot això a partir d'una societat amb conquestes socialistes ja irreversibles —per exemple, la desaparició de la propietat privada dels mitjans de producció a la indústria—. Per això, en primer lloc, es donà la veu a la classe obrera i la discussió de les reformes socio-econòmiques a les fàbriques es féu a partir de l'opinió dels obrers. Es donà també àmplia llibertat de crítica als mitjans de comunicació de masses —premsa, ràdio i televisió—. Els intel·lectuals, tant els humanistes com els tècnics, van passar a jugar un paper central extraordinàriament actiu. Es reconegueren les llibertats nacionals als eslovacs. Les relacions de subordinació entre el PC i els altres partits, sindicats i organitzacions de masses —joves, dones, cultura, etc.— començaren a transformar-se i es donà autonomia a cadascun dels partits i organitzacions. El partit comunista, que fins aleshores jugava un paper de repressió administrativa, va començar a assumir el paper hegemònic que li corresponia i, aleshores, la seva autoritat es reforçà immediatament. Igualment, els altres partits i organitzacions van establir lligams nous i més profunds i arrelats en la societat. Element essencial de tot això va ser la democratització interna del partit comunista, imprescindible per realitzar tot el programa. Alhora, els organismes de l'Estat —parlament, govern—, ja no subordinats al partit, eren el lloc on es prenen les grans decisions polítiques.

De fet, la reforma a Txecoslovàquia havia aconseguit, als sis mesos de posar-se en funcionament, uns resultats —tant a nivell social, com cultural, com polític— que subvertien completament l'ordre establert als països depenents de la Unió

Soviètica. Així, efectivament, ho compregué la URSS i «neutralitzà», amb violència suficient, l'intent.

El regust que deixà el cas txec fou amarg i, al mateix temps, esperançador. Com a conseqüències generals podríem deduir-ne les següents: 1. La política de blocs, que succeí a la de guerra freda, era un fet real amb el qual s'havia de comptar d'ara endavant. 2. Es posà en relleu, més clar que mai, el caràcter no socialista i no democràtic de les societats de l'Est, malgrat els intents de destalinització. 3. El fet que a Txecoslovàquia tingués èxit un renovament del socialisme que només s'entorpi per l'acció externa fou altament esperançador per als qui creïem en un futur socialista. En certa mesura, es pot dir que l'experiència txeca no s'esgotà el «68» i segueix avui tenint vigència i essent una font d'ensenyances. 4. Els fets de Txecoslovàquia van ser el primer distanciament clar d'alguns partits comunistes (PSUC, PCE, PCI, PCF, entre altres) respecte a la URSS i el que succeí a Praga forma part, sens dubte, del patrimoni teòric —encara feble— del que avui denominem eurocomunisme.

Sense el «68» tots seríem d'una altra manera. I aquests tres grans esdeveniments poc s'han de veure com a fets separats, sense relació entre uns i altres. El «68» és un tot interrelacionat, on esclaten les contradiccions de l'imperialisme, del capitalisme avançat i del socialisme soviètic, és a dir, de les tres grans realitats, encara, del món d'avui, deu anys més tard. Però enfront d'això, i del pessimisme que això ens porta, podem dir que el «68» va ésser una injecció d'optimisme, un triomf d'allò subjectiu: del petit vietnamès contra el tanc americà, de la llibertat contra l'opressió manipulada del neocapitalisme tecnocràtic, de Dubcek contra Breznev. Perquè penso —sóc del «68», sóc subjectiu— que a Praga, efectivament, Dubcek va guanyar Breznev.

El maig de 1968: La vaga nacional

Andreu Claret Serra

Els esdeveniments del maig del 1968 a França provocaren un enorme impacte en la consciència individual i col·lectiva del nostre poble. L'any 1968 era també, per al règim franquista, un «any-frontissa» a cavall entre dos moments marcadament diferents de la seva història. Era un any de canvis profunds i tot el que passava fora del país era seguit amb atenció i amb esperança.

El 1967 s'havia acabat amb el que els tecnòcrates de l'Opus Dei en digueren «mesures estabilitzadores», és a dir amb una forta congelació salarial, acompanyada d'una nova alça de preus i de la primera davaluació que coneixia la pesseta des que s'havia iniciat el «desarrollo». Alhora que prenia aquestes mesures, tendents a reforçar el procés d'acumulació i a resoldre la crisi damunt les espatlles dels treballadors, el gran capital n'assegurà el compliment mitjançant una accentuació repressiva de la política del règim. S'acabà la tolerància relativa que havien conegut els moviments de masses de nou tipus (CCOO i el sindicat d'estudiants) durant un temps i es produí un enduriment del govern en totes les esferes de la seva actuació que culminà amb el decret d'estat d'excepció al País Basc al mes d'agost i a tot l'Estat a principis de 1969.

Era lògic, doncs, que el poble i sobretot els qui militaven en les rengleres de l'oposició antifranquista sentissin il·lusions infinites davant el moviment de masses que va recórrer França al llarg del mes de maig. Si per a una part del moviment europeu el que passava a França posava de manifest el fracàs de les teories de «la integració de la classe obrera» tant freqüents a principis d'aquella dècada, per a nosaltres, el que succeïa als carrers de París ajudava també, a nivell subjectiu, a copsar la feblesa del «miracle econòmic» que Espanya havia experimentat des de 1959 i posava en entredit la política d'«integració» a casa nostra, és a dir la d'una suposada liberalització del règim i la seva incorporació econòmica i política al món occidental.

De fet, aquesta presa de consciència subjectiva i entusias-

ta del que podia representar el maig francès per al nostre propi procés polític era el reflex de fenòmens profunds que s'estaven produint a Espanya, en sintonia amb els que havien desencadenat els fets de maig a París. És cert que el franquisme simplificava les línies d'enfrontament de classe i que tota manifestació social, política o cultural semblava tenir, com a únic motor, la voluntat de debilitar i d'enderrocar el règim. Això no obstant, el desenvolupament econòmic accelerat que havia conegut el país durant els anys seixanta i la transformació social que l'havia acompanyat havien creat una situació nova, radicalment diferent del període autàrquic, en la qual es començaven a manifestar contradiccions pròpies d'un capitalisme avançat. Des de la crisi econòmica que tenia ja una component externa important i es corresponia amb l'acabament del llarg cicle d'expansió que havia conegut Europa des de finals de la segona guerra mundial, fins a la crisi universitària (1966: constitució del SDEUB) que s'expressava com a element de lluita antifranquista, però també com a manifestació concreta d'una crisi estudiantil més general que esclatava al mateix temps a Alemanya, França i Itàlia.

Que el que passava a França no ens era gens aliè ho demostra fins i tot la preocupació dels homes del règim per un possible contagi. Fraga Iribarne, aleshores ministre d'Informació i Turisme, va suspendre el «Diario Madrid» durant dos mesos (prorrogats després fins a quatre) per un article de Calvo Serer titulat «Retirarse a tiempo: no al general De Gaulle» que va ser considerat pel Consell de Ministres com una clara al·lusió a la situació espanyola i una invitació a la retirada del dictador. En Fraga, per cert, quedà commocionat pel maig francès. Quan el 24 de gener de 1969 va informar els periodistes sobre el decret d'estat d'excepció va «justificar» la decisió amb una nova referència al tema: «No vamos a esperar una jornada de mayo para que luego sea más difícil y más caro el arreglo».

El maig i els comunistes espanyols

Els comunistes també estaven pendents d'un moviment que feia trontollar, per primer cop en molts anys, un dels règims burgesos que semblaven més sòlids al sud d'Europa. Des de la base del partit (durant moltes setmanes no hi hagué reunió de cèl·lula sense que el tema estés a l'ordre del dia)

fins a la direcció del PSUC i, sobretot, la del PCE que estava encara en bona part a l'exili i pogué viure molt directament els esdeveniments.

En el context polític de transformacions profundes a què m'he referit era lògic que la direcció del PCE i del nostre partit s'interroguessin sobre el significat dels fets de maig a França i que ho fessin en una línia diguem-ne «d'esquerres», facilitada per l'onada del maig i per l'enduriment de la dictadura franquista. Sorprèn, això no obstant, rellegir, ara, el llibret «La lucha por el socialismo hoy» (LSH) que reproduïx una intervenció de Santiago Carrillo davant el comitè executiu del PCE celebrada en la perspectiva de la celebració d'una conferència internacional de partits comunistes. Com és costum en ell, el secretari general del PCE copsa amb una gran intuïció els elements més destacats del maig i es llança, sense massa entrebancs —menys d'un mes després dels esdeveniments—, a treure'n conclusions d'envergadura tant pel que fa referència a la lluita antifranquista com per l'acció contra el capitalisme monopolista d'estat.

Santiago Carrillo i la direcció del PCE —que aprovà l'informe i el reproduí a «Nuestra Bandera»— posen l'accent en la derrota que ha suposat el maig francès «para los propagandistas neocapitalistas y oportunistas que han sembrado la idea según la cual en los países desarrollados no existen condiciones para llegar al poder como se ha llegado en los países que ya han hecho la revolución». El secretari general del PCE no volia dir, amb això, que França s'hagués trobat en una situació revolucionària semblant a les que havien conegut Rússia o Xina o Cuba. Però si accentuava la reflexió fins aquest extrem era per destacar la idea que el neocapitalisme i els seus ideòlegs no havien arreconat la vella concepció marxista del caràcter de classe del poder —«en toda revolución hay, necesariamente, un momento de ruptura del viejo poder» (LSH)— i per situar el partit davant de les seves implicacions. En un moment Carrillo sembla àdhuc insinuar una crítica del Partit Comunista Francès per la seva manca de previsió dels fets de maig: «El movimiento por el movimiento no puede ser nunca una fuente de fortalecimiento del partido revolucionario de la clase obrera» (LSH).

L'important, però, del text de Santiago Carrillo era el desenvolupament concret que feia de «les noves vies de la marxa

cap al poder», partint de les elaboracions que el PCE venia fent des de la política de reconciliació nacional. Per al secretari general del PCE, el que havia passat a França —un país paralitzat, una classe obrera protagonista i amb forces embrionàries de contrapoder, sectors importants de les capes mitjanes i dels camperols incorporats a la protesta general, la universitat i la intel·lectualitat al costat de la classe obrera, l'aparell d'estat neutralitzat en bona part, l'assemblea nacional obligada a dissoldre's sota la pressió popular, etc.— era una il·lustració, la primera, del que el PCE i el PSUC entenien per Vaga General Política i Vaga Nacional (VGP i VN).

La mobilització de masses, obrera i popular, que conegué França trencava amb la idea d'insurrecció armada que, per a molts militants, encara romania lligada a la concepció de la Vaga General, com a fase final i inevitable de la mateixa. El «poder de descomposició de l'estat capitalista» (Carrillo) que s'havia posat de manifest en el curs del maig francès confirmava, per al secretari general del Partit Comunista d'Espanya, la validesa de la VN «com a camí per assolir, combinat amb altres formes d'acció i de lluita —per exemple les electorals i parlamentàries—, la transformació radical de la societat en els països desenvolupats» (LSH). D'aquesta manera, la VGP i la VN, conceptes ja antics en la política dels comunistes de l'Estat espanyol i definits amb bastant de precisió l'any 1959, a les portes del VI Congrés del PCE («La Huelga Nacional es la Huelga General Política de los trabajadores de la ciudad y del campo con el apoyo y con la participación en ella, de diversas formas, de otras capas y clases sociales —campesinos, pequeña y media burguesía, funcionarios e intelectuales— más la fraternización con las fuerzas armadas y de orden público contra la dictadura», 1959), quedaven confirmats per l'experiència francesa no solament com a vàlids per enderrocar el règim franquista sinó també per endegar un procés ininterromput de transformacions antimonopolístiques, com es plantejà en el famós «¿Después de Franco, qué?» («o la democracia política se asienta sobre un sistema de democracia económica o la oligarquía financiera y terrateniente liquidará la democracia política una vez más», 1965).

Què n'ha quedat?

Han passat tot just deu anys i moltes de les reflexions fetes llavors, a l'escalf d'aquell terratrèmol (no solament per al PCE i el seu secretari general sinó també per a altres partits i teòrics marxistes) han quedat arreconades. ¿Què n'ha quedat, però, en la nostra política?

En primer lloc i, seguint el raonament de Santiago Carrillo, el convenciment profund, ratificat per esdeveniments posteriors (la tardor italiana de 1969, l'abril portuguès i, en general, tot el procés d'agudització de la lluita de classes al sud d'Europa) del fet que el capitalisme no ha trobat solucions «definitives» per assegurar la seva hegemonia en la nostra àrea geogràfica. Ha passat molta aigua sota els ponts, ha canviat substancialment la nostra política perquè tant la realitat com la teoria ens han acostat a d'altres formulacions. Però les coses ja no són com abans. I ja no estem sols per reconèixer, com ho feia Carrillo a «la lucha por el socialismo hoy», «la falsedat de les teories oportunistes segons les quals les divisions de classes i la lluita de classes tendeixen a "esfumarse" a la societat neocapitalista». És més; ja ningú no parla de neocapitalisme i tothom es refereix al capitalisme «tout court». Potser sigui aquesta una de les herències fonamentals d'aquells dies memorables.

També n'ha quedat la convicció que la renúncia a la via armada de presa del poder no suposa un camí d'inevitable desmobilització. Moltes elaboracions posteriors de la nostra política i de la d'altres partits comunistes i formes revolucionàries, sobretot en el terreny dels moviments de masses, arrencaren del maig francès per superar la dicotomia entre «el moviment pel moviment» i l'organització per l'assalt final i decisiu. És veritat que, en la situació actual en la qual la democràcia és amenaçada per les forces més reaccionàries, hem posat més l'accent en la defensa de les institucions que en la «descomposició de l'estat» provocada per la mobilització popular. Però la idea bàsica de l'articulació de la lluita parlamentària amb l'acció democràtica popular a la base de la societat que es posà de manifest a l'entorn del maig ha quedat com a una qüestió essencial de la nostra política, tant en la seva expressió quotidiana com per afrontar els «moments de ruptura del vell poder» (Carrillo).

En un altre nivell, i en relació amb l'elaboració de la nos-

tra política d'aliances estratègiques, aquella fou també una ocasió per desenvolupar el concepte d'aliança de les forces del treball i de la cultura que havia estat formulat per primer cop per Santiago Carrillo en el llibre «Nuevos enfoques a problemas de hoy» (1967). D'una llarga incursió teòrica a l'entorn dels problemes de la joventut, de la cultura i de la revolució científico-tècnica que estaven a la base de la crisi de la universitat francesa Carrillo en treu la conclusió, amb raó en allò essencial (malgrat excessos sobre l'apreciació de les perspectives revolucionàries del moviment universitari compartits per molts altres teòrics i dirigents), que «la alianza de las fuerzas del trabajo y de la cultura posee un poder, desconocido por los movimientos revolucionarios de otros períodos, de disolución y descomposición desde dentro de los órganos y los resortes del moderno estado capitalista». La confirmació, en definitiva, que aquesta és una aliança «que correspon a l'esperit del leninisme» (Carrillo), però amb un abast molt més ampli del que tingué la tradicional aliança entre obrers i camperols.

La lectura de «La lucha por el socialismo hoy» i d'altres materials del PCE i del PSUC d'aquella època posen de manifest el gran impacte que el maig francès tingué entre els comunistes, arreu d'Espanya. S'hi poden trobar formulacions que, llegides al cap de deu anys, semblen precipitades —per exemple, la de les barricades, com a «vella forma de lluita que no cal considerar definitivament arreconada...» (LSH)—, però al costat d'aquestes, se'n desprèn una sensibilitat notable per copsar les arrels d'un fenomen que era radicalment nou per al moviment obrer. I més, tenint en compte que el partit comunista, castigat per una repressió implacable, havia d'afrontar tasques immediates que semblaven molt allunyades de tot el que passava de l'altre costat del Pirineu.

Les dones no es resignen

Laura Tremosa

El feminisme més recent ha nascut, en molts casos, arran de la derrota d'esclats més o menys revolucionaris i que, per a les dones, s'ha convertit sempre en dobles derrotes.

El feminisme ha estat, després, un ferment revolucionari que persisteix quan els seus companys de revolució ja tan sols es refugien en la nostàlgia.

El feminisme nord-americà actual va néixer de grups de dones que varen formar-se quan els moviments pels drets civils i la lluita anti-guerra de Vietnam començava a decaure. Les estudiants, especialment de Califòrnia, varen adonar-se que en el moviment jugaven sempre un paper auxiliar i que els lluitadors pels drets civils consideraven quasi una frivolitat incloure plantejaments que atenyien les dones. Varen començar, llavors, a reunir-se soles, a fer sentir la seva veu, a buscar nous camins de lluita pel seu alliberament. Quan ha passat l'eufòria de les grans paraules, les dones es revolucionen contra les opressions de cada dia.

Una cosa molt semblant va succeir el maig francès.

«Al meu temps, això s'arraclava amb esport i dutxes fredes.» Aquesta va ser la resposta que donà el ministre d'Educació francès als nois i noies que a la Universitat de Nanterre reclamaven llibertat sexual a les residències universitàries, la primavera del 68.

Els nois i noies, noies i nois, decidiren no escoltar més. Prou de discursos, prou de consells, prou de futurs brillants d'executius, prou de futurs de pares i mares de família! L'explosió de la llibertat, de totes les llibertats, havia esclatat. La vella Universitat de la Sorbona es convertí per a milers de joves en el paradís perdut. Nois i noies, noies i nois es confonien. Cabells llargs, pantalons blaus, ulls brillants. No a la jerarquia, tan sols la imaginació al poder! Qualsevol recó de la Universitat o de l'Odeon són convertits en tribuna, qualsevol moment és bo per improvisades assemblees, tots els llocs serveixen per fer l'amor.

Noies i nois, nois i noies es lliuraran amb entusiasme a les

tasques d'organització, d'informació, d'avituallament i, quan és necessari, a les barricades.

Esponatàniament —Visca l'esponataneïtat!— alguns grups de noies es troben, parlen d'expressions que no es tracten en les Assemblees generals, imaginem un món nou, també sense sexismes.

Però la revolució ha esclatat, el món nou ja és. Cal anar a les Assemblees generals, a escoltar els líders, a les barricades. L'intent d'una Assemblea de dones és boicotejat mentre s'escriu a les parets «prohibit prohibir».

Cap nom femení entre els líders de la gran aventura. Molt poques veus femenines en les Assemblees. Milers de noies en l'anonimat de les barricades, en l'anonimat dels treballs d'avituallament, en l'anonimat de l'entusiasme col·lectiu. Les que varen viure des de dins aquella engrescadora primavera, en fer recompte uns mesos més tard, quan el primer aclaparament de la derrota havia passat, varen adonar-se que, respecte a elles, ben poc havia canviat el maig a la Sorbona. Com les seves germanes de la presa de la Bastilla, com les que protagonitzaren centenars d'episodis de la Comuna o com les que lluitaren en la Revolució d'Octubre, descobriren tardanament, quasi sense voler-ne ser conscients al principi, la seva segona derrota, tan dura, tan difícil d'acceptar com la primera. Més incomprendible perquè no havia estat enfront dels «flics» a les barricades, ni enfront d'un De Gaulle prompte a portar les tropes al carrer. Foren els seus propis companys revolucionaris els qui les reprimiren. Els seus companys de lluita, d'aventura imaginativa, de trobada eròtica.

Quan a la tardor s'incorporaren a les classes sota un clima de desencant i d'impotència general, les llambordes del Boulevard St. Michel cobertes d'una capa d'asfalt i les parets de la Sorbona emblanquinades per fer oblidar les barricades, la imaginació i la creativitat de la primavera passada, ningú no els prohibí reunir-se, organitzar-se i fou convocada una gran Assemblea de dones. (Uns quants centenars de dones soles no feien por a l'ordre establert. Els joves revolucionaris tampoc no es preocuparen d'aquell fet. Com que ja no hi havia res important per fer, bé podien les dones perdre el temps.)

Tot el variat moviment de dones francès nasqué o es revifà a partir d'aquella Assemblea. Moltes noies descobriren una nova militància. Les universitàries franceses havien tret algun profit de la doble derrota que va ser per a elles el maig del 68.

Tenien quelcom a dir i ho digueren i començaren de nou a lluitar per una llibertat intuïda per tots en els dies brillants, però que ara era per a elles molt més dinàmica i creadora perquè sortia d'elles mateixes.

És difícil valorar encara avui la infiltració que les idees que conformaren l'esclat del maig del 68 han tingut a França i a tot Europa. La valoració de la influència del feminisme pot ser que sigui encara més difícil de comptabilitzar.

És cert que el feminisme francès sembla avui disgregar-se i degradar-se, copiant, en molts casos, esquemes masclistes en les seves organitzacions i plantejaments, o bé aïllant-se en petits grups en els quals el propi aïllament els esterilitza. Però només cal donar una ullada a les revistes dites femenines («Elle», «Marie Claire»), llegir la propaganda dels partits d'esquerra, o analitzar l'actitud de les dones davant situacions de lluita (la gran mobilització per la Llei de l'avortament o el comportament de les obreres de la LIP) per comprendre que quelcom de nou s'ha introduït irreversiblement en la societat francesa.

L'explosió de la primavera del 68 ha deixat una estela que ens obliga a tenir-la sempre com a referència. La tardor del 68, les dones franceses obriren un nou camí que ja ningú no s'a-treveix a ignorar.

La lluita dels comunistes per la democràcia contra el terrorisme

Aquest article és la traducció d'un treball fet per la secció piemontesa del PCI. La dramàtica situació, desencadenada a partir del segrest i mort d'Aldo Moro, no és més que un episodi destacat d'una política de desestabilització contra totes les democràcies i no solament la italiana.

El fet que cada cop siguin més freqüents, a Torí i a tot el país, els gravíssims actes de violència política i de terrorisme, fins arribar a l'assassinat, imposa a totes les forces democràtiques, i en particular al moviment obrer i als comunistes, la necessitat d'aprofundir el coneixement dels caràcters dels atacs destructors, de valorar-ne lúcidament els efectes, de definir una línia d'acció i de lluita, cada vegada més eficaç, per a la defensa de la convivència civil i de la democràcia.

Atemptats terroristes *

1. Des del 1975 fins ara al Piemont s'han esdevingut 18 atemptats contra persones, amb tres morts. D'aquests atemptats, uns 14 han ocorregut el 1977. Les víctimes d'aquests actes criminals han estat: 10 dirigents industrials, 3 personatges de la DC; 2 periodistes; un advocat; un funcionari de la policia; un metge. Gairebé tots aquests actes han estat reivindicats o són atribuïbles a les Brigades Roges.

Del començament del 1977 fins avui hi ha hagut 4 morts més: 3 a causa de l'explosió de bombes en la preparació dels

* Els subtítols són de «NH».

atemptats; un altre per les cremades causades en el foc del bar «Angelo Azzurro». I des dels començaments del mateix any s'han esdevingut: 14 agressions a persones; 68 atemptats a locals, seus de partits, institucions, esglésies; 8 atemptats a fàbriques; més de 50 atemptats a vehicles. En aquests actes criminals apareixen, com a mínim, una vintena de sigles diferents, sobretot «roges».

Arrels del terrorisme

2. Avui a Itàlia el terrorisme es distingeix perquè té un *background* específic constituït per un àrea difusa, disgregada i contagiada de *subversivisme* —definida com el «partit armat»— que al seu torn limita i es lliga amb el món vast del nou extremisme juvenívol, l'anomenada àrea «dels autònoms».

Gràcies a aquest mecanisme de contactes i de filtres successius, el terrorisme arriba a obtenir una cobertura política i organitzativa, a reclutar nous adeptes, a difondre les pròpies idees i la pròpia propaganda, a contaminar (amb la provocació, la intimidació violenta i l'endocrinament) sectors del món jove, unes limitades capes obreres i altres grups.

Les causes de les manifestacions d'aquest nou extremisme juvenívol es busquen essencialment, per una banda, en els fenòmens d'ordre econòmic-social-cultural connectats amb la crisi del país —el primer de tots essent la desocupació dels joves— i en els processos de més durada que vénen produint-se en les relacions entre els joves i la família, l'escola i la societat; de l'altra, a la reacció que s'ha provocat en aquests sectors socials enfront de la maduració contemporània de dos processos: la crisi, que amb la seva acció fa trontollar els vells papers i les velles estratificacions, i l'acostament del moviment obrer a una nova funció dirigent i dels comunistes a les estructures decisives del govern de l'Estat. Noves forces, que provenen o han estat influïdes per la petita i mitjana burgesia, han esdevingut actives de forma rebel, al marge de la política i contra l'Estat. No és pas casualitat que el seu enemic principal sigui individualitzat en el PCI, amb la seva política d'austeritat, amb el seu projecte de transformació antiassistencial de l'Estat i de l'economia, de desenvolupament de les forces productives, de racionalització de l'estructura social.

Aquestes forces busquen de donar-se una consciència

d'«esquerra» i de reclutar també altres zones socials: proletàries i subproletàries. La seva connotació social és incerta. Però el llenguatge que fan servir, els objectius que escullen, els comportaments, els eslògans que adopten: tot denuncia una ambigüitat de fons, cultural abans que política, que recorda els caràcters del primer moviment feixista i justifica el terme de «feixistes nous».

I al darrere... el MSI

3. Però l'aïllament i la derrota del terrorisme només són possibles si es veu clar que, darrere d'això, hi ha unes forces molt més potents i unes motivacions polítiques molt més precises que les que hem analitzat fins ara.

Es tracta del paper de provocadors dut a terme per les bandes de criminals i pels escamots que s'organitzen a les seus del MSI i que persegueixen la finalitat d'iniciar una cadena de violència i d'homicidis, per sembrar pànic i desconfiança, per alimentar l'espiral dels enfrontaments, per oferir pretextos als grups aventurers per a les seves empreses vandàliques i agressives.

Es tracta de l'acció de provocació i de la mateixa subversió per part d'aquelles centrals internes i internacionals que, des de la Piazza Fontana, no han desistit pas dels seus intents de desestabilització i reacció.

Per aclarir els fets d'avui cal, de moment, fer llum a la Piazza Fontana i als episodis de terrorisme i subversió que s'hi van iniciar. Això és necessari per retornar la confiança a l'Estat i per reformar, de veritat, en un sentit democràtic, aquells serveis d'informació les desviacions dels quals van ser elements determinats de l'«Estratègia de la tensió». I aquesta crisi ha estat i és font de les greus falles comeses en la prevenció del terrorisme, i la seva eficàcia —al servei de la legalitat constitucional— avui més que mai és decisiva per derrotar-lo.

Hi ha una lògica determinada que explica l'aparició del terrorisme el 1969 i el naixement successiu del terrorisme «roig» al costat del terrorisme «negre». Hi ha una voluntat política evident. Aquesta està adreçada contra la unitat de les forces populars i democràtiques; està dirigida a erradicar les defenses psicològiques de la població, a trencar el lligam que

uneix les grans masses amb les organitzacions sindicals, amb les forces polítiques, amb les assemblees electives, amb una concepció democràtica de la convivència civil i de la lluita social i política que és el ferment fonamental perquè Itàlia surti de la crisi, i en surti renovada.

Aquestes accions del terrorisme, aquesta finalitat política que brolla de les seves accions, porten, amb una claredat absoluta, el senyal de l'intent reaccionari. I això també és vàlid per al terrorisme «roig».

Semblances i diferències entre el terrorisme roig i el negre

4. I ara ja és molt clar que continua, i fins i tot s'agreuja, l'acció de les provocacions dels grups feixistes lligats al MSI; és ben clar que darrera el terrorisme es belluguen, d'una manera més o menys directa, unes centrals reaccionàries internes o internacionals; que el propi *background* del terrorisme «roig» presenta molts elements d'ambigüitat que justifiquen el terme que es fa servir de «feixistes nous»; que en els rengles del terrorisme «roig» s'hi han infiltrat aquests anys elements feixistes; que la motivació política unívoca del terrorisme és la lluita contra la democràcia i la unitat de les forces populars.

Però, un cop dit això, cal veure que almenys a l'origen d'alguns grups —i en particular de les Brigades Roges— hi ha una matriu diferent de la dels feixistes, una matriu d'un *subversivisme* d'«esquerra». Una matriu d'«esquerra» en el sentit que la ideologia, les arrels dels quadres originaris de les Brigades Roges poden fer-se remuntar o bé a un cert tarannà políticocultural que era comú, en el 68-69, a alguns sectors del moviment estudiantil no tan sols italià, ja a uns residus o brots de teorització sobre la revolució com a lluita armada, que es van revifar però degeneraren progressivament.

D'aquesta matriu de tipus subversiu —que per ella mateixa era totalment estranya a la realitat i a l'autèntica tradició del moviment obrer— les Brigades Roges han ulteriorment degenerat fins a arribar a l'assassinat premeditat.

Cal esberlar el vernís ideològic i anar a la substància política de les coses. Aquesta matriu «roja» no canvia gens el judici polític, sinó que l'agreuja! Es tracta d'enemics de la

democràcia i de la classe obrera, com els feixistes, no tan sols per la instrumentalització a la qual donen peu, sinó, abans d'això, per allò que fan i produeixen directament amb les seves accions i per la finalitat política que anima i guia les seves accions criminals.

Les Brigades Roges persegueixen el mateix objectiu que els feixistes: la derrota de les forces sindicals i polítiques de la classe obrera, la destrucció de l'Estat democràtic, l'adveniment d'una reacció autoritària.

És veritat que, a més de les reaccions, les Brigades Roges diuen que tenen com a objectiu la lluita armada, la revolució proletària. Però, quina revolució? I, per a quin tipus de societat? Una concepció de la revolució i una hipòtesi de la societat que són totalment estranyes i antitètiques a les que són pròpies dels treballadors italians, del moviment obrer, del Partit Comunista.

Heus aquí perquè no són «companys que s'equivoquen»; heus aquí perquè en realitat no són ni companys ni rojos!

Perquè aquell que dispara a les cames, aquell que mata, que llença bombes, que fa saltar les fàbriques, les casernes, les seus de partits, que saqueja, que destrueix, que pega els indefensos, no té el dret de definir-se com a comunista o revolucionari o proletari.

Perquè, a banda dels horrors d'aquests mètodes, el seu objectiu final va en contra de l'elecció de principi que féu la classe obrera en favor de la democràcia per mitjà de la Resistència i la Constitució; elecció defensada i desenvolupada en aquests trenta anys amb aspres lluites per aconseguir la llibertat i els drets dels treballadors, per renovar les institucions i les estructures de l'Estat i per defensar-lo contra els intents reaccionaris. Fou l'elecció de la democràcia no tan sols com a terreny i instrument per a la transformació socialista del país, sinó com a finalitat d'aquesta transformació, com a contingut indestriable del socialisme.

Justament aquesta elecció democràtica és el blanc contra el qual desapareixen els terroristes. La voluntat democràtica dels treballadors és l'obstacle que els terroristes, al preu que sigui, volen destruir per aconseguir els seus objectius.

Defensa de l'Estat democràtic

5. I ho repetirem abastament: l'Estat democràtic es defensa amb les armes de la democràcia! I l'arma fonamental de la democràcia italiana és la participació i la lluita dels treballadors, és el lligam que uneix les grans masses obreres i populars a les pròpies organitzacions. Qualsevol intent d'instrumentalitzar l'acció del terrorisme —i establir unes connexions aberrants entre lluita obrera i violència terrorista—, per tal de fer anar endarrere les conquestes democràtiques, és rebutjat amb fermesa.

Cal ser conscients del fet que el terrorisme troba passeres i aliances objectives a la crisi de les estructures i dels aparells d'estat, en els episodis repetits d'aprofitament per a finalitats personals o de grup dels recursos i de les institucions públiques, en les injustícies i els desequilibris que sempre romanen entre les diverses àrees geogràfiques i zones socials del país, en el drama que milions de joves viuen per la manca de feina, en el retard amb què les autoritats s'enfronten avui a aquests problemes.

Això no explica, i molt menys no justifica de cap manera, el terrorisme, però certament en facilita la iniciativa i n'agreuja els efectes. Heus aquí per què és urgent posar fi a les incerteses, a les maniobres, als càlculs dictats pels interessos partidistes. És necessari posar en acció amb rapidesa i rigor tots els punts de l'entesa programàtica dels partits democràtics; i sobretot és inajornable el problema de donar al govern del país la capacitat operativa, l'autoritat i la representativitat que poden derivar-se només de la participació de les esquerres i de totes les forces polítiques democràtiques sobre un programa precís de sanejament i renovació de l'Estat i la societat. Cada retard en aquest camí només fa que agreujar la situació del país i dóna cabuda a les forces de la reacció i de l'aventura.

Contradiccions de l'Estat actual

6. No es pot eludir i no s'ha d'eludir ningú: la lluita contra aquestes forces no serà ni fàcil ni breu.

Aquesta lluita posa en primer terme les qüestions sobre l'eficiència de l'Estat i del seu caràcter democràtic. Cal plantar cara amb decisió i rigor en la línia indicada per la proposta que es va votar unitàriament al Senat.

El punt de partida d'aquesta acció és la realitat d'un Estat desequilibrat, carregat de contaminació, d'infidelitats i de passivitat, de vots porucs d'eficiència. Un Estat que apareix gairebé impotent enfront del terrorisme, així com impotent en tants altres terrenys. Però ric també de grans i nous elements positius —de les experiències de participació dels treballadors a les fàbriques i dels ciutadans als barris i a les escoles; del paper ampliat de les autonomies locals; de les empentes democràtiques presents en certs aparells fonamentals com són la policia o la magistratura.

El terrorisme i —més en general— la crisi del país empenyen en la direcció de la destrucció de l'Estat i de la seva involució autoritària i és en contra d'aquestes dues perspectives que cal lluitar amb fermesa. Cal lluitar concretament dins aquest Estat per fer-lo funcionar, per defensar-lo i per canviar-lo, amb l'activitat i l'afany d'aquell que treballa quotidianament, amb la lluita dels obrers, i cal realitzar la col·laboració més estreta entre ciutadans i organitzacions democràtiques, institucions i aparells d'Estat.

Per què Torí?

7. El Piemont i Torí en particular, són avui al centre d'aquesta lluita contra la subversió i el terrorisme, per la defensa i la renovació de l'Estat.

¿Per què precisament Torí ha estat escollida com a un dels objectius principals de l'atac terrorista?

La primera resposta és que a Torí s'ha començat dues vegades, sense poder-se acabar, el procés del grup sencer dels anomenats caps històrics de les Brigades Roges. El fet que aquest procés es desenvolupi regularment a Torí posa a prova la capacitat de l'Estat, de les institucions locals, per respondre a la guerra del terrorisme amb els instruments democràtics de la justícia i de la legalitat constitucional. L'esforç conjunt de l'Estat i de les institucions locals ja ha fet possible la solució dels problemes tècnics importants, però l'element decisiu per tal que el procés es desenvolupi és el de la participació dels magistrats, amb toga i populars, i dels advocats. Tots han de complir el seu deure però això és vàlid sobretot per al govern i per a l'Estat —que ha de garantir, amb els mitjans oportuns, la incolumitat dels operadors de la justícia

que han d'exercir aquesta feina— i per als treballadors, les forces socials i polítiques, les institucions locals, l'opinió pública sencera que han de testimoniar, amb la mobilització unitària més àmplia, el seu afany i la seva solidaritat amb aquella persona que està investida com a garant de la legalitat democràtica.

I més en general, són inajornables unes mesures concretes i serioses que potenciïn els aparells investigadors i judicials de Torí per enfrontar-se, amb una concentració de forces especialitzades i equipades, a la concentració de terroristes que estan actuant a Torí.

La segona resposta és que Torí —per tal com fou recentment un dels epicentres de la provocació antiobrera, que sorgí del procés de Nàpols pels fixatges FIAT— representa avui un laboratori privilegiat per al terrorisme: pel seu caràcter de gran ciutat industrial que la converteix en símbol nacional de la classe obrera, perquè és la seu d'un grup financer i d'un diari les orientacions dels quals són determinats per a tota la burgesia italiana, perquè aquí el moviment obrer ha fet i està fent una de les experiències més importants de lluita i està vivint una experiència representativa de govern local.

Tothom ha d'actuar: s'hi està jugant la democràcia

8. A Torí, doncs, són contemporàniament posades a prova la legalitat i l'eficiència de l'Estat, la capacitat de la classe obrera i de les seves organitzacions, la solidesa democràtica de totes les forces polítiques i dels sectors decisius de la burgesia empresarial i intel·lectual.

Ja s'han obtingut alguns resultats de la lluita contra el terrorisme i els seus efectes per tal d'aïllar-lo i derrotar-lo. L'elecció de menar aquesta lluita d'una manera unitària i amb la participació popular més àmplia ha estat feta per totes les forces democràtiques i ja s'ha traduït en unes iniciatives importants i diverses manifestacions. Això és positiu, però encara no és suficient.

A les escoles i en el món dels joves pren consistència una orientació de repulsa de la violència política i de condemna dels mètodes i els objectius dels terroristes. S'està realitzant una reflexió autocrítica en alguns grups i moviments de

l'àrea extremista. Aquest debat però encara mostra greus incerteses sobre almenys dues qüestions polítiques de fons: per un costat, el judici sobre l'anomenat «moviment», del qual no es tenen en compte les ambigüitats greus; de l'altre la individuació del terreny democràtic com a únic terreny de lluita per canviar la societat, que massa sovint es contradiu amb arguments tàctics o equívocs.

Un element decisiu en la lluita contra el terrorisme ha estat, i és, la mobilització dels treballadors de la classe obrera. Però aquesta mobilització encara no és plenament adequada a la gravetat de l'atac subversiu. Cal valorar curosament les dificultats que es poden derivar d'incerteses d'orientació i d'elements de malestar i de desconfiança deguts a la pesantor de la crisi i que arrisquen d'inclinar la combativitat i la voluntat de participació que, fins i tot, fa poc s'han manifestat en lluites exemplars a la FIAT i a tantes altres fàbriques.

Per superar aquestes dificultats sobretot cal una acció contínua, rigorosa i clara de les organitzacions sindicals i polítiques del moviment obrer, sobre tots els problemes, però en particular sobre el problema de la defensa de la democràcia.

El problema de la resposta al terrorisme ha d'ésser debatut a totes les fàbriques. La vigilància més atenta s'ha de realitzar en els llocs de treball on repetidament han aparegut papers de les Brigades Roges o d'altres grups terroristes. No hi pot haver espai entre els treballadors per als enemics de la democràcia i els seus simpatitzants.

En la lluita contra el terrorisme tots han de pendre una posició clara, i sense dubtar han de fer el seu deure democràtic. Els comunistes estem lligats a aquesta lluita amb totes les forces i amb esperit unitari, conscients del paper determinant que es juga en la defensa i el desenvolupament de la democràcia.

Torí, 4 de desembre de 1977

La vaga d'Arts Gràfiques

Un exemple de com no s'han de fer les coses

Àngel Abad

Aquest text no va ser fet per publicar-se sinó com a reflexió per a l'ús intern de CCOO. En veure la seva importància, es va considerar que era convenient donar-lo a conèixer i, amb el consentiment de l'autor, el publiquem tal com va ser escrit.

La vaga d'Arts Gràfiques ha acabat d'una forma i en unes circumstàncies que és urgent i necessari analitzar. No és pas corrent que sigui la mateixa patronal qui, aixecant el tancament de les seves empreses, remati finalment una vaga en la qual hi creien cada dia menys treballadors, com ho demostra el fet que, malgrat els piquets, constantment es reincorporaven plantilles a la feina. Al final, la patronal es va quedar fins i tot sense interlocutors vàlids. El dijous 20 va ser el dia decisiu: aquest dia ja no hi va haver cap negociació; moltes plantilles decidien tornar a la feina, i també comarques senceres (el Baix Llobregat sobretot), i si la majoria no ho va poder fer fou a causa del tancament de la patronal; els piquets, esgotats, ja no donaven a l'abast per aturar el devessall; CCOO i UGT, com a sindicats, estaven fora de joc tant en el comitè de vaga com a la negociació; el mateix comitè, agafat en la trampa de la seva pròpia rigidesa enfront de la negociació, no hi donava alternatives ni podia controlar la invencible tendència a tornar a la feina. En fi, que la patronal es va trobar amb tots els asos a la mà i, sense necessitat de cedir ni un punt en la taula de negociació, que ja no existia, va desconvocar ella mateixa la vaga anunciant la fi del tancament per part seva. En aquesta fi no té cap importància la decisió de l'Assemblea obrera del dijous en la qual no més de 500 treballadors van autoritzar el comitè de vaga a desconvocar-la; era un mer tràmit per salvar aparentment les formes. Ara som com al principi: o conveni estatal o res. Catalunya haurà

d'adherir-se inevitablement a l'estatal, i ja veurem qui firmarà per part dels treballadors a causa de la profunda divisió sindical que n'ha quedat.

El plantejament del conveni de Catalunya

Que més tard o més d'hora hi haurà un conveni d'Arts Gràfiques per a Catalunya és tan cert —si continua el procés polític encetat— com que també hi haurà convenis per als altres sectors laborals. Fins i tot les assemblees patronals (d'Arts Gràfiques) es van adherir majoritàriament a aquesta «perspectiva». Potser hi ha la possibilitat que uns sectors estiguin més preparats que uns altres, per raons d'estructura financera, de mercats, de costos, etc. Però el fet de pretendre que Arts Gràfiques salti per sobre d'un conveni estatal per instal·lar-se en un de regional és desconèixer la situació del ram i menar els treballadors a un atzucac, i ja sabem que per sortir d'un carrer sense sortida necessàriament cal retrocedir.

El que és concret i real a Arts Gràfiques és una batalla de mercats, primer entre els empresaris catalans entre ells, i segon entre els catalans i els de la resta d'Espanya, sobretot els de Madrid. Aquestes batalles de mercats estan en relació directa amb els costos respectius. A Arts Gràfiques es treballa amb marges de benefici molt justos, i això és cert sobretot pel que fa a Catalunya, amb una majoria d'empreses petites i mitjanes enfront de molt poques de grans. En canvi a Madrid —on les Arts Gràfiques s'hi han instal·lat, majoritàriament, fa més poc— la dimensió mitjana de l'empresa d'Arts Gràfiques és molt superior a la catalana, i per tant està més ben preparada per a l'actual guerra de costos.

La crisi de la petita i mitjana empresa

Per a la patronal catalana, que des de fa temps està perdent mercats en benefici principalment de Madrid per les raons esmentades, el conveni estatal venia a continuar els vells convenis interprovincials que li permetien mantenir una distància no excessiva respecte a d'altres àrees productives del ram. Allò que aguanta dreta la indústria gràfica catalana no són els seus costos —superiors als de la resta d'Espanya,

Madrid inclòs— sinó la seva gran capacitat i la seva qualitat mitjana, i això cal dir-ho ja amb una sèrie de reserves. Si en aquestes condicions s'implantava un conveni català, superior a l'estatal, els costos de la indústria gràfica catalana s'haurien elevat més encara i haurien obligat el mercat a buscar-ne d'altres més baixos. Aquesta tendència ja es començava a observar entre els editors de Barcelona, un dels clients bàsics de la nostra indústria gràfica. Però, a més, cal tenir en compte que a les arts gràfiques la mà d'obra en alguns sectors —per exemple el de composició mecànica— arriba a ser el 80 % del cost total. En aquest subsector el conveni català hauria suposat un increment de costos d'un 68 %. I, fins i tot en el cas que les empreses haguessin reduït el seu marge de beneficis —i algunes estan a nivell de subsistència a causa de la seva dimensió mínima i la seva fràgil base financera—, els costos finals haurien estat prohibitius i haurien provocat una fuga immediata de clients.

Quan es diu, i és cert, que la patronal s'havia tancat en banda a la negociació —abans de la vaga— i que durant la vaga no va modificar ni un punt la seva posició, cal tenir en compte que el plantejament del conveni català significava per a la patronal catalana una cosa semblant a una alternativa entre la vida i la mort de moltes de les seves empreses. No més haurien resistit les grans i les millors equipades, i amb això la vaga obrera hauria aconseguit de netejar les Arts Gràfiques catalanes de l'oceà de petites empreses, i de moltes de mitjanes, que és on precisament treballa la majoria del cens laboral. I amb això s'hauria fet bocins el nostre pretès suport a la petita i mitjana empresa i a més hauríem contribuït a deprimir un sector i a augmentar l'atur. Un resultat realment fastuós.

Aquest és el terreny real a les Arts Gràfiques. I com a contraprova recalquem el fet que, a Catalunya —com a tot arreu—, les empreses que per la seva situació financera i d'equipament estan en condicions de pagar més als seus treballadors, moltes ja ho fan, com són Printer, Bruguera, etc., que tenen convenis d'empresa... i de fet aquestes no es van afegir a la vaga. És grotesc el cas de Puresa, en el qual el comitè de vaga autoritzà a acabar una feina per tal que l'empresa no perdés un client decisiu. O el de Litoformas, on també es va autoritzar a tornar a la feina perquè, altrament, l'empresa hauria de tancar. Quan el que és cert és que les empreses

que estaven en perill eren i són moltes més, i que totes podien haver perdut clients decisius a causa de la vaga. Sense oblidar que realment s'han perdut clients, com és lògic, que s'han desplaçat a Madrid.

El conveni únic

La qüestió del conveni català podria estar justificada pel que fa a la plataforma econòmica i aquesta, alhora, podria estar justificada pel cost de la vida a Catalunya. Però només relativament, perquè tot i existir un conveni interprovincial anterior (que ja ha estat denunciat), els sous de Barcelona i de Catalunya en general són, i sempre ho han estat, superiors als sous de la majoria de les regions espanyoles. Estem parlant dels sous reals. Pel que fa a aquest punt era molt superior el plantejament inicial de Comissions Obreres: primer el conveni estatal, i a continuació el regional, després de fer un estudi del sector i de les seves múltiples implicacions a Catalunya. I per fases, perquè la implantació d'estructures productives, financeres, de mercats i de costos «catalans» és una qüestió sobretot política i que afecta tots els sectors. En el cas d'Arts Gràfiques la perspectiva és molt més negra, per exemple, que a químiques —sector a l'altra punta— perquè mentre l'estructura de la indústria gràfica instal·lada a Catalunya sigui l'actual, una «autonomització», un conveni català més car que un conveni estatal podria conduir a la paradoxal situació de tenir unes arts gràfiques molt catalanes però sense mercats. Pobres, sense feina, però catalans.

Però on el plantejament no s'aguanta dret és en el punt que reivindica per al conveni català un caràcter d'ÚNIC, és a dir, d'arts gràfiques, editors, manipulats, paper i comerç. En primer lloc perquè, ja d'entrada, els llibreters i els paperers van dir que no en volien ni parlar. Els llibreters perquè el seu gremi té una organització econòmica, unes estructures de finançament, costos, règim laboral, etc., que no tenen res a veure amb la indústria gràfica, tot i que en comercialitzin els seus productes. Els del paper perquè, a més d'altres raons similars a les anteriors, donava la casualitat que aquests mateixos dies signaven el seu propi conveni interprovincial, fins i tot una mica millor que l'estatal d'Arts Gràfiques.

Si els sindicats decideixen algun dia agrupar les seves

plataformes i reunir sectors i subsectors d'acord amb els plantejaments unificadors i racionalitzadors, doncs bé, aquest dia caldrà celebrar-ho. Però el que no es pot fer mai és, per mitjà de piquets, «forçar» a entrar en un camí determinat un sector que no s'ho ha plantejat. I aquí hi ha els fets. La patronal del paper va arronsar les espatlles i precisament va ser la més dura en la repressió (sancions i acomiadaments). I els treballadors de les fàbriques papereres per la seva banda tampoc no es van mostrar molt sensibles que diguem. És fàcil d'obligar a tancar llibreries, quioscos i papereries. No hi va haver cap piquet capaç de tancar Printer i encara menys La Papelera o Torras.

Si era prematur el plantejament del conveni català, allò d'únic era inviable en l'actual organització de la producció i el treball del sector. I ara estem lluints. Quan la patronal d'Arts Gràfiques es negava a negociar aquest tipus de coses, se l'acusava de feixista, reaccionària i intransigent. Potser ho sigui. Però el problema era un altre: la patronal d'Arts Gràfiques no podia negociar un conveni català perquè així, d'entrada, suposava la ruïna de moltes empreses petites i no poques de mitjanes. I no podia negociar un conveni únic perquè ella no representava tot el sector citat pel comitè de vaga, sinó tan sols Arts Gràfiques i Manipulats (perquè aquí cal afegir que els editors mai no van participar de fet en cap negociació i sempre van anar a remolc dels esdeveniments). La patronal dels gremis de comerç i paper no van voler, no ja negociar, sinó ni tan sols parlar d'una guerra que no els corresponia.

Una negociació impossible

En aquestes condicions, què redimonis es podia negociar? El lema quasi exclusiu de la vaga era «Un conveni únic per a Catalunya». CCOO es va deixar arrossegar a aquest plantejament per un comunicat de la resta de centrals que l'acusaven de no afegir-se al conveni català. Perquè Comissions estava a favor de l'estatal, primer, i a continuació, però amb calma, a favor del de Catalunya. Era la posició correcta, però... si no pujàvem al carro triomfal de tots els sindicats units (menys nosaltres) pel conveni «nacional» de Catalunya, era dolent, molt dolent perquè quedàvem despenjats, marginats, subjectes, o més ben dit reus d'anticatalans i d'antiunitaris. Horrible. I si

pujàvem al carro, doncs podien passar dues coses, o més ben dit a nosaltres ens han esdevingut les dues coses que podien passar. Podia succeir que el carro s'estavellés amb tots a dins. I això vertaderament ha passat. I podia succeir que nosaltres baixéssim quan el carro estava en marxa, i ens trenquéssim la closca; i això també ha passat. Com a consol tenim la UGT, perquè si el nostre desastre té característiques dramàtiques, el seu és, ha estat, grotesc. Un consol ben trist!

El dimecres dia 12 va començar la vaga amb molta empena, amb l'ajuda dels piquets, cal reconèixer-ho. El moviment obrer no pot renunciar a emprar els piquets, perquè altrament la pauta la marcaran sempre els indecisos, els tebis, els menys conscients. Però l'ús de la coacció, precisament pel fet de ser un instrument eficaç, exigeix una gran responsabilitat quan s'administra. En les circumstàncies polítiques i socials actuals, la coacció no pot ser altra que «moral», mai física. Deixar el camí lliure al piquet violent és tornar als escamots, al terror i a les «hordes», i de tot això el franquisme ja s'ha encarregat de recrear-ne la imatge oportuna. I, a més, no hi ha cap garantia que aquest piquet o aquell altre no es «passin» i provoquin situacions marginals que perjudicaran el conjunt del moviment. I si a més sabem que a aquests piquets s'hi pot afegir tota la tropa incontrolada de provocadors amb diverses etiquetes, llavors la conclusió és que el tema dels piquets ha de replantejar-se perquè a curt termini podria anar en contra del moviment obrer.

El dimecres i el dijous —dies 12 i 13— van posar en evidència tot allò que podia donar de si la vaga. No van parar ni les fàbriques de paper ni algunes de les grans gràfiques. A Printer el drama d'assemblees amb votacions i contravotacions ja veurem com ha deixat el moviment sindical intern. Una altra dada fonamental: la vaga es basava essencialment en les empreses petites i mitjanes. Tarragona, Girona i Lleida, amb excepcions, treballaven. A Barcelona i comarques el divendres la vaga ja només mantenia la seva extensió gràcies als piquets. D'altra banda si els paperers no secundaven, els de les llibreries ho feien a cops de piquet. Per si no fos prou, les patronals del paper i comerç van aclarir rotundament que no podien anar a un conveni únic. Conseqüentment les d'Arts Gràfiques i manipulats només podien fer la contraoferta d'un plus català dins el conveni estatal, o bé un conveni català no únic —sinó de gràfiques i manipulats (tot això als editors els

relliscava)— i amb algunes pessetes més sobre l'estatal. Però com que unes pessetes més no estaven en condicions de donar-les no ja els grans del ram (*que ja les donen*, casualment, en els seus convenis d'empresa, com s'esdevé amb Printer, Bruguera, etc.) sinó els petits, que era la immensa majoria de l'assemblea patronal; per tant, no hi havia res a fer. Dit de pas, certs màxims directius de Printer van dir que ells farien el que els convingués, al marge de l'assemblea d'empresaris i de les seves decisions. I certament ni Printer ni Bruguera van ser a les assemblees de la patronal, llevat d'alguna vegada però sense barrejar-s'hi.

Un Comitè de vaga fora de joc

Un dels errors més greus de l'anàlisi feta pel Comitè de vaga ha estat de suposar que les grans empreses del ram —lligades, es deia, a la CEOE— imposaven la llei a les petites que volien negociar. Això és absolutament fals. Tot i tenir diferències, la patronal gràfica va estar sempre unida al voltant dels plantejaments dels petits i mitjans empresaris. Però a partir del dilluns dia 17 els directius del gremi de gràfiques i manipulats van començar a rebre trucades d'altres patronals —tèxtil, construcció, químiques, metall...— i els estimulaven a aguantar: «és decisiu per a tots que vosaltres aguanteu», «no ceduïu»... Naturalment els caps del Foment —federat a CEOE— es desfeien en afalacs, oferiments i facilitats —fins i tot es va parlar d'una moratòria bancària.

La vaga d'Arts Gràfiques ha donat un cop que tindrà moltes repercussions contra els intents de federar les indústries petites i mitjanes en organitzacions no sotmeses a la CEOE. A partir de la vaga de gràfiques, les tendències COPYME podrien ser desbordades per les tendències CEPYME, que és un apèndix del CEOE. I ja veurem què passa amb ACAPIC i altres esforços similars. Però encara hi ha més coses. En els cíclics interiors dels empresaris gràfics s'insistia en la conveniència de «no cedir» perquè «si cedim ara que CCOO i UGT són fora de joc, l'any que ve ens trobarem en mans dels pistolers de la CNT i dels exaltats». Per a aquests senyors ha estat una desagradable sorpresa el paperot fet primer per CCOO i després per UGT. Podem dir que han quedat «decebut» perquè esperaven, o suposaven, o els havien dit, que aquests eren uns

sindicats «seriosos». D'altra banda s'ha de saber que les assemblees patronals es feien en un clima molt tens —perquè cadascú s'hi jugava molt—, però la taula va fer respectar sempre la llibertat d'expressió, cosa que no es pot pas dir de les assemblees obreres. El vot va ser controlat sempre i es feia de forma nominal i secreta. La vaga d'Arts Gràfiques pot haver servit per incitar molts sectors de la patronal o adoptar posicions dures, a crear mecanismes defensius, reaccionaris i bunkerians. La impunitat d'alguns piquets que van envair tallers i van amenaçar fins i tot directius i empresaris, i també obrers que no estaven d'acord amb la vaga o amb el piquet, va promoure en les assemblees patronals unes certes crides a una «política de força», de «mà dura» i a allò tan sabut d'«això amb Franco no passava». És a dir, que en lloc d'atraure la petita i mitjana burgesia a plantejaments antimonopolistes i anti-CEOE, podríem haver fet el contrari. I el més trist és que no ha estat a causa d'un episodi decisiu de la lluita de classes, sinó a causa d'un pèssim plantejament reivindicatiu que ha acabat en derrota.

Els sindicats obrers

De portes endins cal dir que el comportament sindical ha estat inconsistent, precipitat i finalment, irresponsable. Comissions Obreres no havia d'haver-se lligat mai al plantejament del conveni català únic. És molt possible que sense CCOO, UGT almenys s'ho hagués repensat. Precisament CCOO hauria actuat responsablement si hagués explicat el seu punt de vista respecte al tema, i hagués deixat en llibertat els seus afiliats per decidir al voltant del conveni i de la vaga. S'hauria pagat una factura, ben segur, però ara es podria dir amb el cap ben alt i dignament: «Ho veieu?» En canvi vam pujar a un carro sense rumb, un carro que es va plantejar alegrement la vaga —com que és legal i no costa res...—, una vaga amb la qual no estàvem tampoc d'acord però, tot i així, ens hi embarcàrem i finalment la vam desconvocar unilateralment, enmig de la confusió més gran i en un seguit d'assemblees completament manipulades.

Si nosaltres vam ser cremats com ens mereixíem —per febles, vacillants i inseqüents, i per rígids i inoportuns en el moment pitjor—, la UGT només va poder exhibir al final el

buit que deixa el globus quan explota, buit pel qual es va precipitar a l'abisme del ridícul des del secretari de la seva federació fins a la imponderable Dolores. Després de farses com aquesta es comprèn que la classe obrera digui al seu xofer «Pepe, porta'm a casa que m'han tornat a enredar». Pel que fa als altres «sindicats», val més no parlar-ne. Vaig tenir la sort d'assistir a la sessió d'esperitisme sindical —última assemblea obrera a l'AISS en la qual uns 500 van votar de tornar a la feina— en la qual el comitè de vaga va fer la història de la conspiració de CCOO i UGT contra la classe treballadora, del pacte secret PCE-PSUC i PSC-PSOE per obligar les seves centrals respectives a enfonsar la vaga. Fins i tot un dels seus membres havia vist López Bulla que entrava i sortia d'amagat del Govern Civil, on tot es feia a esquenes dels treballadors...

Les assemblees

Una altra cosa van ser les assemblees. Les assemblees generals o s'articulen d'una altra manera, amb unes finalitats i funcionament més precisos, o asfixiaran els sindicats. Per sobre de l'empresa o del taller gran, és inviable donar a les assemblees multitudinàries unes atribucions decisòries o resolutives. Després de cada assemblea a la Guineueta, on tothom votava per continuar la vaga, just l'endemà hi havia més reincorporacions a la feina. En l'última de la Guineueta, el dimecres, després de votar —un altre cop— de continuar la vaga sense esperar el sant adveniment de la companya Dolores que baixava de Govern Civil, i quan el personal començava d'anar-se'n, un paio va agafar el micro i amb una veu terrible, va deixar tothom parat quan va dir: «Companys, que això no és així. Que n'he vist molts aquí que votaven vaga però que aquest matí estaven treballant...», etc.

Justament en aquest context i en un ambient apassionat, autofalsificat i manipulat, CCOO va exposar la seva posició per retornar a la feina. De raons, li'n sobraven: només estava en vaga Barcelona, i encara no tota; la patronal no negociava el que no podia negociar; l'atur es basava massa perillosament en els piquets. Per això era millor tornar conjuntament abans que es produís el desastre. Tenia més raó que un sant. Però allà l'estaven esperant, a CCOO, per tallar-li el coll. Si tot això s'hagués pogut dir serenament, sense interrupcions, re-

flexionant, és possible que el resultat hagués estat un altre. Però davant la tribuna hi havia els piquets, els de mercaderies, gasolineres, etc. Hi eren amb els seus carnets de Comissions a punt de ser esquinçats en el moment oportú. I d'això en sóc testimoni perquè conec diversos de la CNT que van esquinçar alguns carnets nostres i van sorprendre l'emoció i el sentiment d'afiliats nostres, que s'hi van deixar arrossegar. És un trist consol dir que almenys vam tenir el valor i l'honradesa de parlar clar en el moment pitjor, com a mínim vam salvar l'honor. Però no estic gaire segur que davant l'«opinió pública» del ram no haguem perdut tant els baixells com l'honor. Això el temps ho dirà. Alguna cosa va fallar dins CCOO: les assemblees permanents dels nostres delegats, una informació interna més gran... En qualsevol cas, com que s'havien dipositat totes les responsabilitats en el comitè de vaga i a l'«assemblea general», els sindicats com a tals no tenien gaire res a dir. I com a sindicat ens vam desmobilitzar. I així estem.

Suggeriments finals

1. Un sindicat mai no pot dimitir de les seves responsabilitats ni pot transferir la seva capacitat de reflexió i decisió a cap tipus d'assemblea, llevat de les seves, i el funcionament de les quals ha de quedar precisat en uns estatuts.

2. L'experiència demostra que en una assemblea general —com en qualsevol terreny unitari, les comissions negociadores, els comitès de vaga, etc.— cal precisar a l'avenç unes regles de joc que evitin la intromissió de la irracionalitat, les vísceres o la pura i simple manipulació dels grups específics.

3. Abans de seure a la taula amb la CNT, el CSUT i d'altres, m'ho rumiaria. Per la senzilla raó que busquem finalitats divergents que, desgraciadament, quasi sempre esdevenen contradictòries i antagòniques.

4. Aprofundiria el tema del sindicalisme assembleari, perquè segons com es plantegi —fins ara— a la pràctica, estem caient en allò de «tot el poder a l'assemblea», fet que suposa la mort del sindicat tal com el vam concebre.

5. Els sindicats haurien de conèixer millor les seves àrees específiques: estructura financera, mercats, costos, subdivisió de la patronal, organització d'aquesta. Així ens estalviaríem d'entrar en altres atzucacs, és a dir en camins amb una sola

sortida: tornar endarrera. Una transformació estructural d'un sector com la proposada en el conveni únic per a Catalunya que ens ocupa, és una cosa molt seriosa, amb implicacions polítiques, econòmiques i socials d'un abast massa gran per posar-ho en les insegures mans d'un comitè de vaga d'afectats al sindicalisme.

La crisi de la indústria tèxtil

Muriel Casals *

La indústria tèxtil catalana s'ha trobat en una situació especialment feble davant de la crisi econòmica. Es tracta d'un sector que produeix uns béns de consum dels quals és fàcil reduir la demanda en un moment inflacionari; un sector compost essencialment per empreses petites amb un poder de negociació reduït a l'hora d'obtenir crèdit i en canvi molt acostumades a funcionar a base de crèdits a curt termini el que les fa molt sensibles als canvis en la política bancària; un sector amb una estructura comercial molt competitiva que els dificulta fer repercutir en el preu del producte els augments dels preus de les primeres matèries que pesen molt en l'estructura dels costos de producció i que han sofert una elevació molt important els últims anys; un sector que es troba atrapat entre dos sectors monopolistes que li imposen condicions: les productores de fibres artificials i sintètiques que entren en una proporció creixent en la fabricació i les grans empreses comercials i confeccionistes que són el client principal. Tots aquests elements han fet que una gran part d'empreses tèxtils pateixin greus problemes de liquiditat la qual cosa ha provocat el sentiment —fonamentat— que el sector està a la vora de la fallida general.

El que fa la situació més dramàtica és que aquests problemes conjunturals es presenten dins d'un marc estructural ple de problemes que s'arrossegueu des de fa molts anys. La manca d'un mercat capaç d'absorbir una quantitat creixent de productes tèxtils ha condicionat la introducció de millores tecnològiques i la racionalització de l'estructura productiva del sector; moltes vegades la conseqüència més visible de les millores en la productivitat ha estat la sobreproducció i el remei que hi veuen els empresaris és la reducció de la capacitat de producció a través de l'eliminació de maquinària i de treballadors, provocant atur.

* Aquestes reflexions formen part del treball que conjuntament amb Montse Comas estem fent per encàrrec de la Federació Tèxtil de CCOO de Catalunya.

L'experiència europea

La indústria tèxtil dels països industrials s'està enfrontant a unes transformacions en la seva estructura que la converteixen en una indústria de capital; la introducció de maquinària moderna suposa obtenir la mateixa producció, a més, amb unes necessitats molt més petites de treball. I això passa alhora que fan irrupció en el mercat mundials els productes —molt barats— dels països subdesenvolupats que fan una dura competència de preus (no de qualitat) a causa del marge que els permet el baix cost de la seva mà d'obra.

El problema que es planteja és doncs el de com endegar un procés d'incorporació de les innovacions tecnològiques que han de millorar la productivitat en un moment de dificultats per fer créixer les vendes; la situació és complicada. ¿Com tirar endavant una política industrial de millora de la productivitat, el que vol dir mantenir la competitivitat respecte dels altres sectors de la indústria, sense caure en el dilema de: sobreproducció o atur?

Davant d'aquesta situació han aparegut en els països europeus amb tradició tèxtil tota una sèrie de propostes que tenen en comú l'objectiu d'evitar l'excessiu augment de la capacitat productiva. Es tracta d'anar substituint maquinària vella per maquinària nova de manera que es manté el volum de producció amb unes instal·lacions més reduïdes, més eficients i, és clar, amb unes necessitats reduïdes de mà d'obra. Tot això en un context de recessió econòmica que fa que els treballadors desplaçats de la indústria tèxtil trobin difícilment feina en un altre sector. La complexitat de la situació ha estat afrontada de manera diferent a cada país; el procés que se segueix és diferent segons quina sigui l'actitud i la força de les diferents forces protagonistes del procés econòmic.

A Alemanya el procés ha consistit en una capitalització molt intensa de les empreses anant a la creació i consolidació d'unitats de producció de gran dimensió i orientades a la fabricació de sèries molt llargues de productes estàndards; Alemanya és el primer productor europeu de filats i en canvi se situa per darrera de França, Itàlia, el Regne Unit i Espanya en quantitat de putes instal·lades; a la indústria del teixit també, la productivitat que aconsegueixen és elevadíssima i s'explica per la proporció molt gran de telers automàtics de què disposen.

Al Regne Unit la reducció de maquinària en funcionament ha estat molt important; la indústria tèxtil havia estat la indústria de la revolució industrial i disposava d'unes instal·lacions tradicionalment molt importants. La renovació de maquinària ha estat dirigida i controlada molt directament per l'administració pública a través de les delegacions regionals del Ministeri d'Indústria. El procés ha consistit essencialment en la destrucció de la maquinària vella i la seva substitució per màquines modernes, el que ha representat una reducció dràstica de la mà d'obra ocupada (només entre 1970 i 1975 la població treballadora al tèxtil va disminuir un 20 %). Al mateix temps s'ha anat seleccionant els tipus de producte a potenciar, abandonant certes manufactures a les antigues colònies i proposant-se exportar una part important de la producció interior.

En el cas italià l'actuació dels sindicats de treballadors ha estat decisiva per impedir que les reduccions de mà d'obra fossin massa importants, ja que la situació econòmica general feia problemàtic el transvasament de treballadors cap a d'altres sectors i que s'agreujaria el problema de l'atur; però la política sindical no s'ha limitat a la lluita pel manteniment del lloc de treball sinó que els sindicats han imposat la seva presència a les discussions sobre la reestructuració del sector a fi de pressionar perquè aquesta no es fes en contra dels interessos dels treballadors. Aquesta pressió ha forçat l'elaboració d'una política industrial que ha afavorit una certa expansió d'alguns subsectors de la indústria tèxtil a través d'un procés d'especialització i de millora en la qualitat de la producció que ha convertit la indústria tèxtil italiana en una indústria fortament exportadora de productes de molt valor. És una indústria que continua demanant una proporció relativament elevada de treball i que s'ha imposat en el mercat europeu a través d'una política comercial que s'ha basat en la creació d'una imatge de qualitat basada en la creativitat a nivell del disseny i de la moda.

La necessària reconversió de la indústria tèxtil a Catalunya

La indústria tèxtil catalana ha seguit els últims anys un procés semblant al dels altres països europeus; en 10 anys

el nombre de treballadors ocupats ha passat de 180.000 a poc més de 125.000 (sense comptar els treballadors de la confecció); la maquinària instal·lada també ha disminuït: per cada 100 pues en funcionament l'any 1960, n'hi ha ara 68 i per cada 100 telers 70. Mentre el volum de producció es manté o inclús creix. Però el procés de modernització de maquinària, que ha estat molt important, s'ha fet sense cap mena de programació i sense uns programes de millora paral·lela en l'organització del treball tant a l'interior de les empreses com en el conjunt del sector. Per això la reacció davant d'un moment de dificultats econòmiques ha estat tan negativa. Però pensem que és possible arribar a l'elaboració d'una alternativa més positiva per al futur pròxim de la indústria tèxtil catalana; i que aquesta alternativa passa per una reconversió industrial que la converteixi en un sector dinàmic, competitiu i capaç d'exportar una part significativa de la seva producció. En definitiva una perspectiva més optimista que els plans de reconversió proposats fins ara que han tingut com a principal objectiu fer menys dolorosos els tancaments d'empreses i/o les reduccions d'activitat. Es tracta d'elaborar una proposta de funcionament per a la indústria cada cop més tecnificada, la competència dels països del tercer món i el proteccionisme dels països industrialitzats. Una proposta que serveixi per superar la crisi i sortir-ne en unes condicions que suposin que es va imposant una estructura productiva més racional entenent que això suposa tant millorar l'eficàcia econòmica com establir unes resolucions de treball més justes en el sector.

Aquesta proposta de reconversió només serà viable si és el resultat d'una discussió àmplia i profunda entre les diverses parts interessades en el futur de la indústria; per això creiem que seria una iniciativa a estudiar d'obrir un procés d'elaboració de projectes de política industrial per part de les organitzacions de treballadors i d'empresaris i que aquests projectes fossin discutits conjuntament amb l'administració (pensem molt especialment en les conselleries de Treball i Economia) catalana i estatal, que té la capacitat administrativa per endegar un projecte d'aquesta envergadura.

Una proposta de reconversió

Aquest procés s'ha de plantejar a diversos nivells: 1) *dins de cada empresa*, discutir programes de millora en l'organit-

zació del treball, imposar els drets sindicals dels treballadors i la seva participació en el seguiment de l'evolució de l'empresa, on eventualment es podrà negociar un expedient de regulació de jornada si s'estima que servirà per sanejar la situació financera de l'empresa; 2) *a cada subsector*, donar una perspectiva més àmplia als actuals plans de reestructuració i convertir-los en veritables programes de millora de l'estructura del ram, estimulants la creació d'organismes que s'enfrontin d'una manera conjunta amb problemes que les empreses petites solucionen forçosament de mala manera, com és la compra de primeres matèries, la comercialització, el crèdit... 3) *a cada localitat*, presentar alternatives de política industrial local i comarcal d'acord amb una política urbana progressiva, fent funcionar les oficines de col·locació, establint programes de reconversió professional per als treballadors desplaçats... 4) *al conjunt de la indústria tèxtil*, fer confluïr totes les iniciatives parcials en un programa coherent que a grans línies passaria per:

- tenir en compte les situacions molt diverses que es donen a fi de detectar quines activitats cal estimular, quines cal reduir, quines cal mantenir;
- fer un control de les decisions que afecten el futur del sector tant pel que fa a tancaments d'empreses com a les noves inversions que s'hauran de canalitzar cap a aquelles activitats amb perspectives de futur;
- evitar els tancaments d'empreses que tenen dificultats financeres però que no són econòmicament inviables;
- estudiar cada expedient de crisi i controlar la gestió de la liquidació dels actius de les empreses que acabin tancant;
- elaborar un pla de reconversió professional per als treballadors desplaçats del sector;
- estudiar la creació d'una caixa de compensació a nivell del sector o de cada subsector;
- establir un pla de crèdits especials a fi de permetre superar problemes de liquiditat a les empreses amb perspectiva positiva;
- establir un pla de crèdits preferents per aquelles empreses que puguin millorar la seva estructura productiva: dimensió, especialització, exportació;

- estimular l'especialització tendint a reduir el mostruari de cada empresa;
- millorar el coneixement de les necessitats de productes tèxtils intermedis per part d'altres indústries (automòbil, mobles, construcció);
- millorar el coneixement de les interrelacions entre els diversos subsectors tèxtils ja que una part molt important de les vendes es fan dins del propi sector;
- regularitzar la comercialització de la producció a través d'organismes conjunts que estableixin una política de preus que impedeixi la competència desmesurada entre empreses;
- sense menystenir l'exportació als països del tercer món estimular d'una manera especial l'exportació als països industrialitzats (ara el nostre principal client ja és el mercat comú);
- tenir una presència activa en les negociacions de comerç internacional per evitar la invasió indiscriminada de productes tèxtils catalans;
- evitar que les empreses que deixen la seva activitat industrial es converteixin en comercialitzadores que fomenten un minifundisme antieconòmic;
- potenciar el plantejament conjunt de polítiques de recerca, de disseny, de marketing.

Es tracta evidentment d'una llista incompleta i que cal sotmetre a discussió a fi d'anar avançant en aquesta elaboració del programa de reconversió industrial que haurà de fer possible una sortida real i progressiva de la situació de crisi en la qual es troba la indústria tèxtil avui.

Innovacions tecnològiques i condicions de treball

Laura Tremosa

Fa cosa d'un mes ha tingut lloc a l'Alemanya Federal una vaga d'arts gràfiques que ha durat tres setmanes. Els sindicalistes alemanys, després d'anys de mantenir un autèntic Pacte Social, han descobert que una vaga dura pot donar bons resultats en el seu país. La mateixa línia dura estan plantejant, ara, en el sector del metall i s'anuncia un agut conflicte amb els empleats dels serveis públics.

No hi ha dubte que pot ésser interessant l'anàlisi d'aquesta nova actitud de la «sensata i responsable» classe obrera alemanya, però aquesta reflexió pretén tan sols apuntar algunes consideracions a les peculiars característiques de les reivindicacions dels treballadors d'arts gràfiques que, després de tres setmanes de no treballar, han estat acceptades per la patronal.

Durant vuit anys, després de ser introduïdes en una empresa les tècniques electròniques de composició, els tipògrafs i tots els treballadors relacionats amb les arts gràfiques tradicionals, tindran prioritat per utilitzar les noves instal·lacions i els seus salaris seran garantits fins a la jubilació. Mai en la història del moviment obrer alemany no s'havia assolit una victòria d'aquestes característiques. Els empresaris que pretenien substituir els tipògrafs per empleats de salaris molt més reduïts, a causa de la poca especialització exigida per les noves tècniques, han hagut de capitular enfront de l'actitud decidida dels treballadors.

És conegut que les empreses dels països desenvolupats que han superat la crisi última, ho han fet, en general, transformant els seus béns d'equip per altres que exigeixen menys mà d'obra o mà d'obra menys qualificada. El fet és que, superada la crisi, el nombre d'obriers en atur no ha disminuït.

El moviment obrer alemany sembla haver pres consciència d'aquest fet i en el cas d'arts gràfiques, dóna als empresaris

la doble opció de o bé no transformar les instal·lacions i mantenir la tipografia (en algunes pancartes portades pels treballadors en els mítings es reivindicava el dret d'un treballador al seu propi ofici) o bé absorbir tots els especialistes en les noves instal·lacions facilitant-los el període d'aprenentatge necessari.

En tot cas es tracta d'opcions que vénen a incidir molt directament en la gestió de les empreses i que condicionen molt més el signe del desenvolupament industrial que la reivindicació d'un augment percentual o lineal de sou. En realitat, obliguen als empresaris a pendre consciència que la sortida de la crisi és una sortida unilateral i, per tant, tan sols aparent.

Per altra banda, el sol fet que els tipògrafs es plantegin la recança a canviar de professió i reivindiquin mètodes menys automatitzats i més complexos, ens porta a reflexionar sobre una temàtica que en els medis intel·lectuals ja fa temps que es planteja.

El model de desenvolupament ha anat fins ara buscant la màxima productivitat i rendabilitat. S'ha arribat així a la creació d'una tecnologia cada vegada més sofisticada i per tant, més desvinculada dels homes que la utilitzen.

És cert que s'han conquerit jornades de treball més curtes, que en els països desenvolupats, els treballadors es troben cada vegada amb més hores d'oci i amb un poder adquisitiu més gran (fet, per altra banda, absolutament necessari a l'estructura capitalista perquè puguin així consumir la producció cada vegada més creixent. L'oci està creant una florent indústria, potenciant noves necessitats gràcies a la massiva publicitat.)

Però cada vegada queda més lluny el plaer en el treball i és cada dia més gran la distància entre el treball intel·lectual i el treball manual.

A tot això caldria afegir la complexa problemàtica de l'equilibri ecològic i de la crisi de matèries primes i energia.

Com deia, fa ja temps que en els medis intel·lectuals es plantegen la pregunta de si cal posar en conflicte el model de desenvolupament actual i, alhora, el somni d'un món en el qual ens repartim una riquesa creixent. És evident, per altra banda, que la lògica capitalista no pot acceptar aquest plantejament. Seria, per tant, pueril imaginar que farà atenció a les consideracions dels intel·lectuals. Molt al contrari, segregará mecanismes per aïllar-los.

Ara bé, si aquests plantejaments es reflecteixen en les accions encapçalades pels moviments obrers dels països desenvolupats, la qüestió és una altra.

La victòria dels tipògrafs alemanys condicionarà irreversiblement els plantejaments, inclús tècnics, de les impremtes d'aquell país.

Les pancartes dels obrers alemanys són tan sols un signe, però un signe que obre un ampli univers de perspectiva i d'esperances.

Incomprensions sobre la immigració

Segons el dirigent del PSAN Xavier Romeu («Avui», 7-IV-78), un militant d'un «partit parlamentari» (PSUC) de Tarragona, en una assemblea universitària, va esgrimir aquell argument tan tronat com irritant: «Estamos entre demócratas, habla en castellano y nos entenderemos todos». Me'n faig creus que hi hagi companys que encara demostrin una tal incomprensió. La posició oficial del PSUC i la personal meva són tan clares a aquest respecte que m'eximeixen d'insistir-hi, i només vull afegir que, si el testimoniatge és cert, pesa una greu responsabilitat sobre l'autor d'una proposta tan desafortunada com inadmissible.

Però aquesta denúncia de l'amic Romeu és acompanyada d'unes incomprensions sobre el problema de la immigració que convé aclarir. En efecte, en primer lloc s'indigna perquè algú va proposar que en un míting de l'Entesa hi parlés entre tres o quatre oradors un immigrant —en castellà—, amb la qual cosa s'hauria donat a l'acte un caràcter més unitari i —per tant— més **nacional**. En segon lloc reclama per a Catalunya i per als Països Catalans una política immigratòria com «qualsevol altra nació amb Estat al darrera i amb lliures esterlines, dòlars o marcs, que ja acostumen a inspirar més respecte».

La indignació i la reclamació responen a una mateixa deficiència en l'anàlisi de la realitat catalana actual. El denunciant sembla ignorar que, ens agradi o no, avui un 24 per cent dels habitants de Catalunya no parlen encara català (essent castellanoparlants el 85 o 90 per cent d'aquests) i que la nostra llengua no és entesa (oralment) per gairebé una cinquena part de la població. Certament, aquesta situació no l'hem pas volguda els catalans, i és un dels problemes més vidriosos que ens ha llegat el franquisme. Però els demòcrates —i més si som marxistes— sabem que cal actuar amb tacte i paciència per aconseguir la plena incorporació dels immigrants a la nostra comunitat nacional, sense obligar-los a renunciar, si no ho desitgen, a la seva cultura d'origen.

Si plantejo la qüestió en termes de política immigratòria és perquè, al meu torn, em sorprèn el fet que un dirigent socialista continuï emmirallant-se amb països com Anglaterra, Estats Units o Alemanya, els quals **òbviament** un revolucionari no pot ni deu posar com a exemple. No sols pel fet, històricament no tan nimi, que Catalunya no disposa d'un Estat, sinó sobretot perquè el racisme i el xovinisme, que han inspirat la política immigratòria d'aquells països, no té res a veure amb el socialisme. Més adequat em sembla

ria que es proposés per al nostre país un **model** nou de política immigratòria, més progressiu, com el que s'ha proposat a Suècia, per tal que els fills dels immigrants puguin rebre l'ensenyament bàsic en la llengua familiar, sense oblidar l'ensenyament preceptiu del suec.

En aquesta manca d'imaginació per trobar models nous d'integració dels immigrants i en el pertinaç encaterinament per Alemanya, Estats Units o França que detectem en certs sectors del nacionalisme radical no hi trobem una explicació freudiana?

Francesc Vallverdú

Universitat i Societat*

1.. El marc en el qual ha de manifestar-se la institució universitària cal que sigui el d'una societat democràtica que garanteixi els drets d'expansió, d'associació i les altres llibertats fonamentals.

2. Una universitat ha de gaudir dels drets nacionals de Catalunya, de la llengua i la cultura, de la llengua i la cultura catalanes, sense que això exclouï en absolut l'àmbit internacionalista i cosmopolita que ha de caracteritzar tota cultura i tot coneixement en les circumstàncies del món de la ciència i de la tecnologia en que vivim.

3. La societat ha d'exercir un control sobre la universitat. Aquest control passarà per la creació de mecanismes que integrin els organismes representatius dels diferents sectors populars (sindicats, associacions de veïns, organitzacions culturals i professionals lligades a les necessitats immediates de la població).

Aquest control s'estendrà també a la planificació i gestió de la institució universitària, conjuntament amb la Generalitat a través de la Conselleria de Cultura i la representació dels òrgans de govern de la universitat.

Per la seva banda, la universitat a més de col·laborar en aquesta planificació general, gaudirà, dins de l'esmentat marc, d'autonomia per elaborar els seus propis plans d'estudi i de recerca, per establir els seus propis reglaments de règim intern i per contractar el seu propi personal.

4. La nova Universitat que ara exigeix la nostra societat podria ser definida com «un conjunt interdisciplinari per al desenvolupament cultural, per al foment i l'exercici de la recerca científica i el desenvolupament tècnic-aplicat, i per a la formació de determinades professions, i, a l'ensem, de persones capaces del sosteniment i del perfeccionament de la pròpia societat democràtica, tot això en íntima vinculació amb la societat a la qual pertany».

La universitat ha de tendir a superar l'educació com a etapa de formació cultural reduïda als primers anys de la trajectòria vital. Cal, doncs, crear instruments que la facin accessible a homes i dones de totes les edats sempre en relació amb els seus interessos culturals i les seves àrees de treball.

5. La universitat ha d'ésser pública, finançada pel conjunt de la societat i al seu servei. Universitat pública no vol dir estatal; vol dir amb un estricte control per part dels representants de la societat. Tenim l'exemple d'universitats estatals al servei d'interessos oligàrquics, i no del conjunt de la societat.

Cal refusar l'existència d'universitats privades, les quals, sota figura de l'extensió dels beneficis culturals, comporten la instrumentalització del saber al servei d'uns interessos minoritaris. En el cas de la

* El passat mes d'abril es va celebrar el 3r. Congrés Universitari Català. El document aquí publicat, la cession del qual «Nous Horitzons» agraeix a la Secretaria del CUC, conté les conclusions aprovades pel Congrés sobre la ponència «Universitat i Societat».

universitat a Catalunya, cal que depengui directament del govern de la Generalitat, refusant qualsevol intent de creació de noves universitats a Catalunya per part del govern de l'Estat o de grups particulars.

6. Una nova universitat amb aquestes característiques exigeix la modificació de l'actual estructura jeràrquica del conjunt de l'ensenyament. L'educació bàsica té com a finalitat la preparació de l'home i la dona per al treball, per a la cultura, per al goig de viure, i tot això no ha de passar pas necessàriament per la Universitat.

7. Palesament, l'educació universitària i el seu rendiment estan en relació directa amb la planificació de tot el sistema educatiu. Als nivells previs a l'entrada a la universitat, l'educació ha d'ésser entesa com a sistema de formació integral de la persona, en el qual es tendeix a superar l'abisme entre treball manual i treball intel·lectual, desaparegui la diferència de tracte entre home i dona, i on els ingressos familiars no marginin cap estudiant.

8. Sobre el tema dels límits d'accés a la universitat, no hi ha una posició definida perfectament. Hem resumit les dues posicions principals en dos textos que reflecteixen els principals elements del debat:

B) *Primera posició*

La necessitat de selectivitat es planteja des de l'òptica de la rendibilitat de la institució universitària. Els factors que han conduït a aquesta alternativa han estat:

- a) la massificació creixent dels anys 60;
- b) la conseqüent pèrdua de qualitat de l'ensenyament;
- c) la incongruència de crear un

elevat nombre de professionals que, un cop acabats els seus estudis, es troben en situació d'atur.

Davant d'aquests factors i superant la superfície de l'anàlisi, que porta com a conclusió a defensar la selectivitat, veiem que:

- a) La massificació creixent significa pèrdua de control ideològic per part de sectors socials mantenidors de l'actual estructura universitària. Significa la titulació de professionals per sobre de les necessitats dels sectors esmentats.

Tanmateix, en cap moment significa que amb els professionals que actualment obtenen un títol, es cobreixin les necessitats de la societat en el seu conjunt; tampoc no significa que el nivell cultural de la majoria de la població hagi arribat a un grau mínimament acceptable. Davant d'aquesta situació, posar barreres en aquest moment beneficia sols les classes dominants.

- b) L'ensenyament superior no té, ara per ara, un mínim acceptable de qualitat. No és veritat, per tant, que conservant a través de la selectivitat una aflluència similar a l'actual, hom aconsegueixi d'augmentar la qualitat. La qualitat ve determinada per les necessitats científiques, tecnològiques i ideològiques de les capes dominants.

Davant d'això, pretendre rebutjar el perill d'una retirada de la burgesia de la universitat, oferint-li la possibilitat d'aplicar la selectivitat no sols és fals (perquè aquest perill hi serà sempre) sinó que en cap sentit no contribueix a assolir un nivell de qualitat supe-

rior, puix que la funció rendible per a aquests sectors és la de creació de professionals intermedis. A més, es dotaran en qualsevol moment d'universitats privades productores de quadres i tècnics d'alt nivell que cobreixin les seves necessitats.

- c) El problema de l'atur és extern a la universitat. És un problema inherent a una tipologia social determinada. No està a l'abast de la selectivitat frenar aquest problema. Simplement tindrem professionals aturats a pre-universitaris defraudats en atur. En conseqüència hem de trobar la solució de l'atur fora de les mesures restrictives. Només en la mesura que avancem vers una estructura que permeti reflectir les necessitats de tota la societat i que controli, participi i gestioni l'ample aparell de l'ensenyament des de l'òptica de les classes populars, aconseguirem que aquest aparell s'integri a la línia de canvi social que és necessari en definitiva per tal que el problema de l'atur, com molts d'altres problemes, arribin a una solució.

B) Segona posició

En principi, tothom qui ha superat els nivells anteriors de l'ensenyament té dret a l'accés a la universitat, però és també cert que la societat té dret d'exigir un rendiment de la seva inversió.

La resposta a les necessitats socials ha d'ésser planificada de manera responsable, prescindint dels interessos particulars, de grup, de classe o de professió: cal planificar d'acord amb les necessitats reals del país, puix que molt sovint la manca de llocs de treball per als

professionals i científics eixits de les aules universitàries és resultat de l'absoluta inexistència de previsió social que ha caracteritzat els darrers decennis. Ara bé, en molts casos cal ésser conscients que la demanda d'accés a la universitat ultrapassa l'oferiment de llocs de treball, la qual cosa ens planteja la qüestió de la selectivitat universitària, ja que permetre l'ingrés massiu ajorna el problema fins a la sortida, en lloc de plantejar-lo més conseqüentment, amb anterioritat. Si bé, però, propugnem amb matisacions un control de l'accés a la universitat, som conscients dels riscos que això comporta, ja que pot ser la coartada per a la negativa d'ampliar les instal·lacions universitàries i atendre les necessitats socials reals del país, així com per al manteniment d'un classisme injust en la selecció de l'alumnat. El sistema s'ha d'acompanyar d'una pressió social (i universitària) urgint la solució d'aquests problemes. Sense això la universitat es faria còmplice d'unes directrius que tan sols corresponen als interessos de les classes dominants.

Com que no hi ha doncs una solució perfecta i clara per al problema de la selectivitat, s'escauria només d'assenyalar algunes de les més importants línies d'acció de cara a una solució que sigui mínimament satisfactòria. En general, foren: 1r.) la garantia de la igualtat d'oportunitats contra la marginació per motius econòmics o de qualsevol altra mena; 2n.) la crida a la responsabilitat en els nivells educatius previs a l'ingrés a la universitat, 3r.) la creació de centres i sistemes dedicats exclusivament a l'orientació professional dels joves estudiants, 4t.) la implantació de sistemes alternatius que ofereixin un camí als qui es trobin incapaços de continuar els estudis empresos, de manera que puguin aprofitar els co-

neixements adquirits; 5è.) la revalorització acadèmica i social de les professions no estrictament universitàries; 6è) la difusió de la idea que l'ensenyament universitari no sempre ha d'anar dirigit a la formació directa de professionals en la societat i que, al contrari, comprèn també l'extensió de la cultura en el seu sentit més ampli.

9. La inserció de la universitat en la societat ha de procedir per tres camins: a) mitjançant la funció primària de formació integral de professionals conscients de les seves responsabilitats socials; b) mitjançant la prestació de serveis (com a entitat col·lectiva i no pas a títol particular) a la societat.

La tasca universitària no es pot circumscriure a l'aspecte docent, el qual no és sinó una mínima part d'una funció molt més àmplia, que abasta tots els camps de la vida d'un poble: l'elaboració crítica de dictàmens tècnics sobre problemes d'interès social, així com la col·laboració en els programes d'actuació pública formen part de l'activitat encaminada a promoure l'autèntic

desenvolupament cultural i econòmic de la societat.

Caldria també el plantejament dins de la nova universitat d'un programa d'extensió universitària com a projecció de la universitat vers la societat mitjançant l'extensió de l'obra cultural universitària, projectant-se en diferents direccions, amb la finalitat d'ajudar l'educació social i de millorar-ne el nivell cultural. En aquest sentit, la universitat ha de tenir accés als mitjans de comunicació de masses o disposar-ne de propis.

10. Entenem que la universitat per esdevenir una institució catalana de debó, inserida en unes perspectives de superació de les discriminacions socials i comarcals, cal que promogui una planificació universitària territorial, que permeti que la població de les comarques catalanes tingui accés als estudis universitaris. Aquesta planificació haurà de respondre a criteris no solament de rendabilitat econòmica, sinó també de rendabilitat humana i cultural. La universitat de Catalunya podria significar així una esperança per a les comarques.

GUIA BIBLIOGRÀFICA SOBRE LA CRISI ECONÒMICA

En els darrers anys, i amb l'accentuació de la crisi econòmica al nostre país, s'han editat tota una sèrie d'assaigs que reuneixen dues condicions, malgrat l'estat inacabat d'una explicació satisfactòria de l'actual crisi des d'una perspectiva marxista. En primer lloc, es dirigeixen principalment a un públic no especialista, i en segon lloc, i uns d'una forma més parcial que altres, cobreixen tots els aspectes a tenir en compte a l'hora de fer un balanç.

Qualsevol explicació de la crisi actual ha de contemplar quatre aspectes:

1. La teoria general de les crisis i la seva adaptació a l'estadi del capitalisme monopolista d'estat.

2. Les característiques mundials de la crisi, i l'estructura econòmica del món en l'actual circumstància: hegemonia americana, crisi del petroli, crisi del sistema monetari, etc.

3. L'estructura del capitalisme espanyol després de quaranta anys de franquisme i la seva integració dins del sistema capitalista mundial.

4. Els efectes de la crisi a l'estat espanyol i les alternatives de política econòmica obertes.

1. En el primer camp, la bibliografia és nombrosa. Deixant de banda formulacions de nivell teòric massa elevat, esmentarem dos llibres que, amb certes dificultats, poden llegir-se amb profit:

- M. Castells: *La teoria marxista de las crisis y las transformaciones del capitalismo*. Ed. Siglo XXI.
- A. Castells, M. Parellada: *La crisis económica*. Ed. Avance.

El primer parteix únicament de la comprovació de la llei de caiguda tendencial de la taxa de guany, ana-

litzant les modificacions introduïdes en un estadi com l'actual. El punt de partida és suggerent, però massa abstracte; el segon llibre, malgrat que té els mateixos objectius en la seva primera part, està plantejat des d'un punt de vista molt concret i realista, el que fa que perdi en generalitat el que guanya en senzillesa.

Com a alternativa pot llegir-se una formulació més ortodoxament marxiana.

- A. Gamble, P. Walton: *El capitalismo en crisis*. Ed. Siglo XXI, de la qual, però, cal debatre'n el contingut i veure'n les arrels teòriques. Amb un llenguatge una mica difícil (i no per tècnic), l'obra de:

- P. Mattick: *Crisis y teoria de las crisis*. Ed. de bolsillo.

En les dues obres, la llei de la caiguda tendencial de la taxa de guany és, en darrer terme, la causa de la crisi, i al voltant d'ella giren els altres fenòmens.

2. Les característiques de l'actual crisi, en la seva dimensió mundial, són tractades amb correcció en el llibre de Castells i Parellada. Però és interessant la lectura d'obres amb òptica diferent:

- L. A. Rojo: *Inflación y crisis en la economía mundial*. Ed. Alianza.
- R. Tomas i altres: *La crisis económica y sus repercusiones en España*. Ed. Península (article de J. P. Male).

El llibre de Rojo va més dirigit a especialistes que el segon, i s'emmarca dins de l'«ortodòxia» acadèmica. Un i altre tracten amb precisió els dos aspectes bàsics del capitalisme mundial des de la segona guerra mundial: l'hegemonia ameri-

cana, consagrada amb un sistema monetari basat en el dòlar, i l'imperialisme, una de les manifestacions del qual era l'ús abusiu d'una tecnologia basada en la possibilitat d'explotació de matèries primeres, i per tant de petroli. Començant amb la guerra del Vietnam (crisi del dòlar), i seguint amb la crisi del petroli (guerra de Yom-Kippur), els dos pilars s'enfonsaren, i amb això la crisi, ja latent, va esclatar.

3. És en la tercera part del guió que hem proposat on hi han més dificultats, perquè no existeix encara un llibre de divulgació complet. Però la complementació de dos treballs breus pot servir perfectament:

— J. Ros: *Qué es la economía franquista*.

— S. Roldán, J. Muñoz, A. Serrano: *Qué es el capitalismo español*,

tots dos publicats per La Gaya Ciencia. Malgrat que algunes coses són tractades en els dos, es complementen molt bé, el primer amb poques explicacions del desenvolupament econòmic previ a 1939, el segon, des d'un punt de vista més estructural i amb referències més senzilles a l'època franquista, des del punt de vista històric.

4. Per a la darrera part, malgrat trobar referències en diverses de les obres esmentades, és preferible basar-se en dos altres estudis:

— J. Segura, J. L. García Delgado: *Reformismo y crisis económica*. Ed. Saltes.

— J. M. Culléll, E. Farré-Escofet: *Capitalisme i crisi econòmica*. Edicions 62.

Així com el primer text es refereix al passat més immediat, no tractat en les obres anteriors, el llibre de Culléll i Farré-Escofet l'es-

mentem aquí perquè cobreix un aspecte important: les repercussions de la crisi a Catalunya.

Però, en aquesta darrera part, la discussió més important es refereix a la política econòmica a seguir davant la crisi: les propostes bàsiques es troben als llibres de Castells-Parellada i Segura-García Delgado. Darrerament s'està iniciant un debat al voltant de les propostes del PCI. En aquest debat és necessari anar a les arrels:

— E. Berlinguer: *Austeridad*. Ed. Materiales

conté la proposta feta pel PCI en el «Progetto di programa a medio termine», i que per tant està encara sense elaborar. La proposta és suggestiva, tant des del punt de vista econòmic (vegeu l'article d'introducció de J. Segura, i el que el mateix Segura escriu a «Nuestra Bandera» juntament amb les contestacions que des de l'esquerra es varen fer), com a nivell social (la introducció que féu M. Sacristan a un dels dos discursos de Berlinguer sobre austeritat a «Materiales» n'és una bona mostra). I malgrat que hem trobat certs buits en els altres punts d'aquesta breu bibliografia, aquest és potser el buit més important: no existeix encara una proposta econòmica elaborada i a la vegada imaginativa, que reuneixi les condicions d'ésser alhora una proposta superadora de la crisi i transformadora de la societat, i en aquest darrer punt, la transformació ha d'arribar a tots els camps. Les idees proposades en aquestes aportacions són l'inici d'un debat que ha de donar un fruit d'aquest estil.

Es difícil donar una visió de conjunt, i encara més una valoració, d'un conjunt tan dispers, en el qual l'únic que coincideix és una línia argumental proposada al principi. Però es pot intentar un inici de ju-

dici crític respecte al valor formatiu de les obres. En primer lloc cal dir que la majoria de les obres responen a un intent divulgador, encara que unes són més reeixides (Ros, Roldán especialment). En general a totes hi manca una visió sintètica, imprescindible en les tasques de formació. El defecte més palès, com hem vist, és la no referència a Catalunya quasi general. Però en conjunt, la valoració és positiva, i en l'ordre que els hem esmentat poden servir per obtenir un coneixement més que suficient dels fenòmens econòmics actuals. Per a suplir-los en les referències obligades d'un curs o d'una visió global des d'aquí, caldrà una obra similar a la que S. Zangirolami ha fet per al PCl. Mentrestant, els llibres de Castells (punt 1), Castells-Parellada (punt 2) i Segura-García Delgado, conjuntament amb el debat sobre l'austeritat, poden servir perfectament.

Ll. A.

Diversos autors:

LA IZQUIERDA Y LA CONSTITUCIÓN

Edicions Taula de Canvi,
Barcelona, 1978, 236 pàgs.

Hi ha llibres que —encara que sigui un tòpic dir-ho— omplen un buit en un moment donat d'un país. *La izquierda y la Constitución* n'és un d'aquests. El títol ja és prou significatiu i implica que l'esquerra del nostre país que ha desenvolupat una relativament important tasca a nivell de teoria política i social s'enfronta ara amb el repte de fer —junt amb les altres forces parlamentàries— una constitució, és a dir, un treball eminentment pràctic. Moltes veus des de l'esquerra socialista i comunista han donat perspectives teòriques; poques han concretat una

alternativa constitucional. El treball del que donem notícia és, sens dubte, la més completa aproximació que, des de l'esquerra, s'ha fet referent a aquest tema. És un punt d'arrencada a posteriors reflexions que aprofundiran la perspectiva institucional-política, tan marginada tradicionalment pels marxistes, i tant imprescindible d'estudiar per avançar-nos cap al socialisme en democràcia.

El llibre s'articula en tres parts. La primera és la més pròpiament política, perquè està composta per tres articles dels ponents constitucionals Gregorio Peces-Barba, Jordi Solé-Tura i Miquel Roca Junyent. Els tres raonen el fonament de les tres respectives posicions davant de la històrica tasca constitucional que estan realitzant. El segon bloc d'articles, de caire més tècnic i que constitueix el nucli central del llibre, està format per les aportacions de J. A. González Casanova, Eliseo Aja, C. Jiménez Villarejo i C. Rodríguez Aguilera; Salvador Farràs, Manuel Ballbé, Pedro Jover, Víctor M. Arbeloa, Francesc de Carreras i Jordi Borja; Marçal Tarragó; Ricard Boix. Tracten els principals temes constitucionals del nostre cas històric: autonomies, monarquia, relacions Parlament-govern, drets humans, tribunal de garanties constitucionals. Exèrcit, Església i Ordre públic, administració local i el precedent constitucional de 1931. De fet són els principals punts de la Constitució, encara que hi manquen, potser, el tractament del poder judicial, de l'economia i l'hisenda i de l'administració pública. En tot cas, constitueixen un bon conjunt de treballs sobre la qüestió. Finalment hi ha una molt útil i matissada bibliografia comentada sobre els problemes específics de les autonomies catalana, basca, gallega i valenciana a càrrec de Manuel Gerpe i Ismael Pitarch, José Manuel Castell Arteche, A. Al-

LLIBRES

fonso Bozzo i Lluís Aguiló i Llúcia.

Alguns d'aquests treballs havien aparegut a la revista «Taula de Canvi». El llibre que comentem inicia l'etapa editorial en llengua caste-

llana de Edicions Taula de Canvi, que esperem que desenvolupi una important tasca cultural de Catalunya enfora.

F. C.

nous horitzons

Carrer Vallespir, 171
Telèfon. 321 21 54
Barcelona-14

Butlletí de subscripció

Nom i cognoms _____

Professió _____ Edat _____

Adreça _____ Població _____

D.P. _____ Prov. _____ Tel. _____

Desitjo subscriure'm per un any a **nous horitzons** (12 números) a partir del nº _____ amb la

☐ Tarifa ordinària: 900 pessetes ☐ Tarifa d'ajut: _____ pessetes

Faré l'abonament de l'import per ☐ Europa: 1.400 pessetes

☐ Gir postal o telegràfic

☐ Taló nominal a **nous horitzons**

☐ Domiciliació bancària (ompliu el full adjunt i envieu-nos-el).

Signatura.

Data _____

Butlletí de domiciliació bancària

Nom i cognoms _____

Sr. Director de _____

Agència _____

Senyors,

els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta nº _____ atenguin el rebut que, anualment, els presentarà **nous horitzons** pel pagament de la meva subscripció

Atentament,

Signatura.

Notes - positions

Notes of the 1st year

Notes of the 2nd year

Notes of the 3rd year

Notes of the 4th year

Notes of the 5th year

Notes of the 6th year

Notes of the 7th year

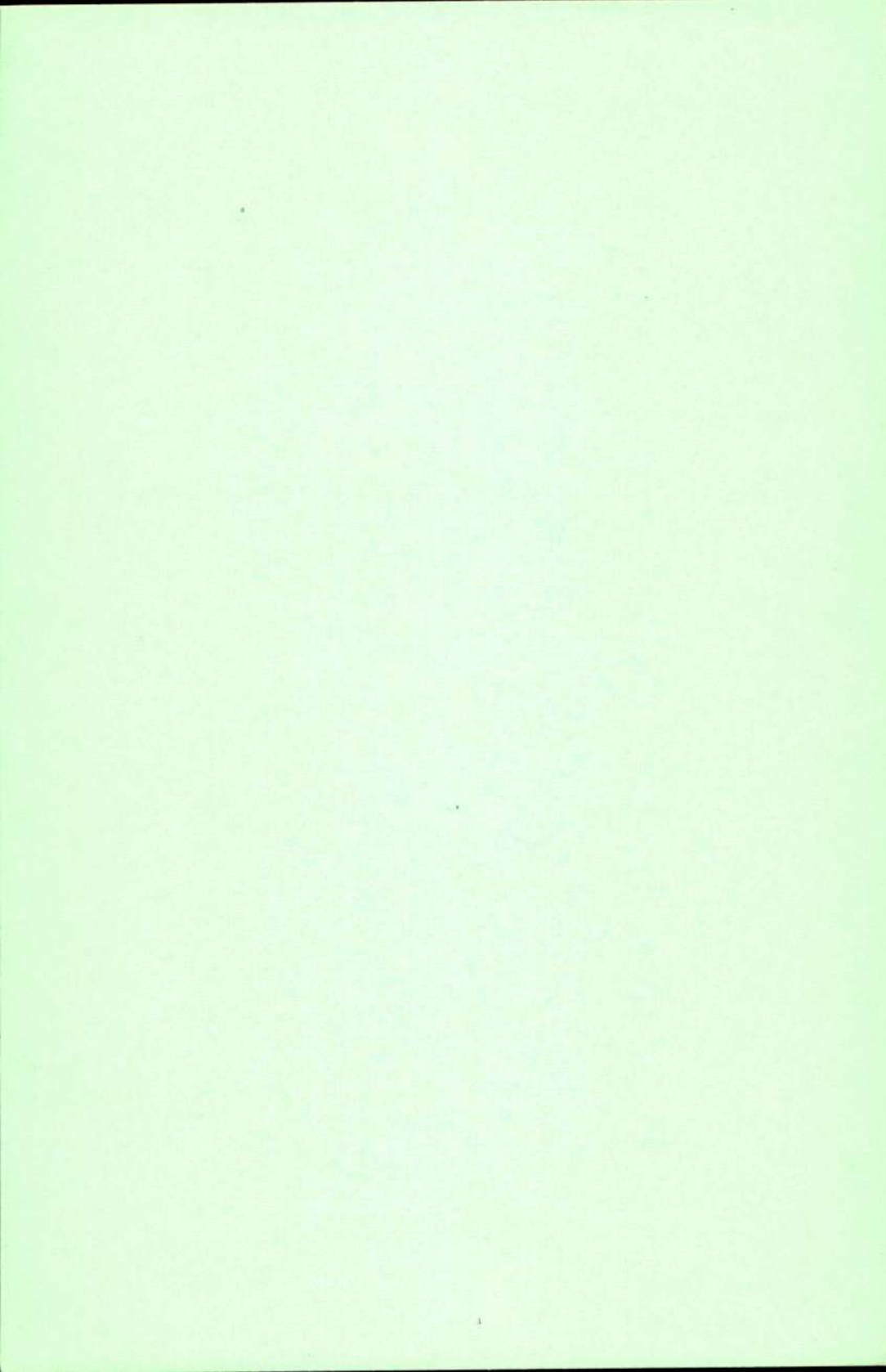
Notes of the 8th year

Notes of the 9th year

Notes of the 10th year

Notes of the 11th year

Notes of the 12th year

Preu: 75 ptes.

Dipòsit legal: 37.808